

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΑΧΕΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

ΟΡΦΑΝΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2019

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο **«ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΑΧΕΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ»** έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας

Ονοματεπώνυμο ΟΡΦΑΝΟΥ ΕΛΕΝΗ

Ημερομηνία 31-5-2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις πιο θερμές ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα Καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας, Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Καθηγητή κύριο Άγγελο Κότιο για την καθοδήγηση και τις σημαντικές συμβουλές που μου παρείχε καθ όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Οι επιστημονικές του γνώσεις αποτέλεσαν για εμένα οδηγό κατά τη συγγραφή της. Οι επισημάνσεις του συνέβαλλαν καθοριστικά στο τελικό αποτέλεσμα και στην επιτυχή ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται τις διεθνείς εμπορικές διαμάχες και τον τρόπο επίλυσής τους στο πλαίσιο της διεθνούς εμπορικής διπλωματίας. Σκοπός της εργασίας είναι να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά της πολυμερούς εμπορικής συνεργασίας, όπως αυτή διαμορφώθηκε μεταπολεμικά, να διερευνηθούν τα αίτια των εμπορικών συγκρούσεων, να περιγραφούν οι μηχανισμοί επίλυσης εμπορικών διαφορών, να σκιαγραφηθεί ο τρόπος επίλυσης μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων διεθνών διενέξεων και τέλος να προσδιοριστούν οι προοπτικές για την αποτελεσματική επίλυση των εμπορικών συγκρούσεων.

Τα αίτια των εμπορικών συγκρούσεων ανάγονται στην προσπάθεια των κρατών για επικράτηση σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Μια εύρωστη οικονομικά χώρα μπορεί να επιβληθεί και σε πολιτικό επίπεδο αλλά και να ικανοποιήσει καλύτερα τα συμφέροντα της.

Κατά συνέπεια, η προσπάθεια των κρατών για επικράτηση στο παγκόσμιο σύστημα, έχει οδηγήσει στην εμφάνιση εμπορικών διενέξεων, διαφορών μεταξύ κρατών τα οποία επιβάλλοντας δασμούς και άλλα προστατευτικά μέτρα, επιδιώκουν να αυξήσουν την οικονομική τους δύναμη και μέσω αυτής, την πολιτική τους δύναμη, με απώτερο στόχο την ισχυροποίηση της θέσης τους στο διεθνές περιβάλλον.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου αποτελεί τον θεματοφύλακα των αξιών του πολυμερούς εμπορικού συστήματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Στην περίπτωση που διασαλευτεί το εμπορικό σύστημα, ο Οργανισμός έχει αναπτύξει ένα πολύ καλό και αποτελεσματικό σύστημα επίλυσης διαφορών σε στόχο την αμοιβαία αποδεκτή λύση και για τα δύο μέρη έτσι ώστε να επιτευχθεί ο κεντρικός σκοπός του, ένα ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο για όλους. Μέσω του συστήματος επίλυσης διαφορών του Οργανισμού έχουν επιλυθεί πολλές διαφορές όπως ο πόλεμος της μπανάνας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής.

Οι ιστορικοί και πολιτικοί δεσμοί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής είναι πολύπλευροι και συνεκτικοί. Οι Ηνωμένες Πολιτείες στήριξαν τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μια Ευρώπη χωρίς αντιπαλότητες, παραμένοντας σύμμαχος της με οδηγό την πεποίθηση πως με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί καλύτερα ο

στόχος της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας. Οι ισχυροί δεσμοί των δύο πλευρών δεν τους εμπόδισαν, όμως, να έχουν και περιόδους διενέξεων, όπως η διένεξη για το χάλυβα το 2002, αλλά και η πρόσφατη διαμάχη που βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

Οι εμπορικές διενέξεις μπορούν να μετατραπούν σε εμπορικούς πολέμους όταν οι δύο πλευρές αποφασίζουν και εφαρμόζουν οικονομικά μέτρα ως τιμωρία και όχι ως μέσο για την επίλυση της διαφοράς. Η ιστορία έχει δείξει, όμως, πως σπάνια οι εμπορικές διενέξεις μετατρέπονται σε εμπορικούς πολέμους καθώς τα κράτη πολύ γρήγορα αντιλαμβάνονται ότι ένας πόλεμος έχει και αρνητικές συνέπειες στην οικονομία και την ανάπτυξη τους, όπως έδειξε και το πρόσφατο παράδειγμα της εμπορικής διαμάχης μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας, οι οποίες το Δεκέμβριο του 2018 συμφώνησαν τρίμηνη εκκεχειρία, με σκοπό να συζητήσουν τις διαφορές τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	II
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	VI
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	VI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	VII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ – ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΧΥΟΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	1
1.3 Η ΙΣΧΥΣ	2
1.4 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	5
1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	12
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	15
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ.....	15
2.3 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ.....	16
2.4 ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	18
2.5 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΩΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	20
2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	31
3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
3.2 Η ΑΓΟΡΑ	31
3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ - ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.....	36
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	36
4.2 Η ΣΧΕΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	36
4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	43
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΔΙΑΜΑΧΗ.....	45

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	45
5.2 Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	45
5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΑΧΕΣ	52
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	52
6.2 ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ	52
6.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	66

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Η θέση των Ηνωμένων Πολιτειών μεταξύ των κύριων εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2017	41
Εικόνα 2 : Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών, 2007-2017	41

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 : Συναλλαγές ΕΕ-ΗΠΑ σε εμπορεύματα την περίοδο 2015-2017 (δισ. ευρώ)	42
Πίνακας 2 : Συναλλαγές ΕΕ-ΗΠΑ σε υπηρεσίες την περίοδο 2014-2016 (δισ. ευρώ)	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το διεθνές εμπόριο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας κοινωνίας και μιας οικονομίας που είναι οργανωμένες με καπιταλιστικό τρόπο και προσανατολισμένες στην οικονομία της αγοράς. Οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών υπάρχουν και αναπτύσσονται παράλληλα με την εξέλιξη των κοινωνιών. Τα κράτη μέσα από το διεθνές εμπόριο προσδοκούν να αυξήσουν τα οικονομικά τους μεγέθη, όπως είναι η παραγωγή, η κατανάλωση και οι επενδύσεις, στοχεύοντας κατ'επέκταση στην αύξηση του εμπορικού ισοζυγίου. Όλα τα προαναφερθέντα οικονομικά μεγέθη θα οδηγήσουν βαθμιαία στην άνοδο του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, κάτι που αποτελεί δείγμα οικονομικής ευρωστίας μιας χώρας.

Όμως, κατά καιρούς, έχουν παρατηρηθεί προβλήματα στις διεθνές εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών. Πολλές φορές λαμβάνονται προστατευτικά μέτρα, όπως δασμοί που εμποδίζουν το εμπόριο και δυσχεραίνουν τη μεταφορά και διάθεση των αγαθών και των υπηρεσιών στις αγορές και τους καταναλωτές. Μέσα από αυτά τα μέτρα, τα κράτη επιδιώκουν την ανάπτυξη των οικονομιών τους και επιθυμούν στην αναμόρφωση του διεθνούς εμπορικού συστήματος, με συνέπεια την εμφάνιση διενέξεων.

Οι διεθνείς εμπορικές διενέξεις επηρεάζουν τις οικονομίες όχι μόνο των κρατών που εμπλέκονται σε αυτές αλλά και εκείνων που διατηρούν εμπορικές σχέσεις μαζί τους, εξαιτίας της αλληλεξάρτησης που υπάρχει στην παγκόσμια οικονομία. Με την υιοθέτηση μέτρων και αντιμέτρων από την κάθε πλευρά, μια εμπορική σύγκρουση μπορεί να μετατραπεί σε εμπορικό πόλεμο με σημαντικές συνέπειες για τη χώρα, τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις.

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκε καθότι είναι επίκαιρο και βαρύνουσας σημασίας, αφού ο προστατευτισμός διάγει μια περίοδο άνθησης τα τελευταία χρόνια, δίνοντας την ευκαιρία να αναδυθούν πολλές εστίες έντασης μεταξύ χωρών σε όλο τον κόσμο. Το πλαίσιο λειτουργίας του διεθνούς εμπορίου κλονίζεται και οι αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται το πολυμερές εμπορικό σύστημα τίθενται εν αμφιβόλω, δεδομένου του γεγονότος ότι σε εμπορικές διενέξεις αναμειγνύονται μεγάλες εμπορικές δυνάμεις όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κίνα και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ – ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΧΥΟΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναπτυχθεί η έννοια του εμπορίου και του διεθνούς εμπορίου και θα αναλυθεί ο ρόλος που διαδραματίζουν οι σχέσεις ισχύος στο διεθνές εμπόριο και πως η ανάγκη για ισχύ επηρεάζει τη συμπεριφορά των κρατών σε διμερές αλλά και πολυμερές επίπεδο. Η ισχύς μαζί με την ικανοποίηση του κρατικού συμφέροντος είναι οι πιο σημαντικές παράμετροι που καθορίζουν και επεξηγούν τη συμπεριφορά των κρατών τόσο στο διεθνές σύστημα όσο και στο διεθνές εμπορικό σύστημα σε ειδικότερο επίπεδο.

Επίσης, θα αναλυθεί το διεθνές εμπορικό σύστημα μέσα από την παρουσίαση των χαρακτηριστικών του πολυμερούς εμπορικού συστήματος, όπως αποφασίστηκε από κράτη σε παγκόσμιο επίπεδο. Θα προσδιοριστούν οι αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται το πολυμερές εμπορικό σύστημα, αρχές οι οποίες συμφωνήθηκαν από τα κράτη στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, και μετέπειτα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Εμπόριο είναι μια συναλλαγή μεταξύ ενός αγοραστή που ζητά ένα προϊόν και ενός πωλητή που το προσφέρει. Η συναλλαγή πραγματοποιείται πάντα σε τιμή και σε ποσότητα που συμφέρει και τα δύο μέρη.

Αντίστοιχα, διεθνές εμπόριο είναι το εμπόριο το οποίο πραγματοποιείται σε χώρο έξω από τα στενά όρια της εγχώριας αγοράς ενός κράτους ή κάποιων επιχειρήσεων μέσα στο ίδιο κράτος. Αφορά, ακριβώς, το εμπόριο μεταξύ κρατών και μεταξύ επιχειρήσεων που εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες.

Το διεθνές εμπόριο προέκυψε από την ανάγκη των κρατών να εξασφαλίσουν αγαθά που δεν μπορούν ή είναι ασύμφορο οικονομικά να παράγουν. Όταν οι παραγωγικοί συντελεστές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αυτών των αγαθών είναι ακριβοί, το κόστος παραγωγής δηλαδή, του αγαθού είναι αυξημένο, τότε το κράτος προτιμά να εισάγει τα αγαθά αυτά. Αντίστοιχα τα κράτος εξάγει τα αγαθά που έχουν χαμηλό κόστος παραγωγής ή είναι δυσεύρετα στην αγορά λόγω σπανιότητας των πόρων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τους.

Η έννοια του διεθνούς εμπορίου είναι συνυφασμένη με τη μελέτη της διεθνούς πολιτικής οικονομίας. Η πολιτική οικονομία μελετά τη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ της οικονομίας και της πολιτικής, μέσα από την ανάλυση της λειτουργίας των πολιτικών και οικονομικών θεσμών που ρυθμίζουν τη ζωή των επιχειρήσεων ως παραγωγών και των πολιτών ως καταναλωτών.

Η διεθνής πολιτική οικονομία έχει ως πεδίο δράσης την πολιτική και οικονομική συμπεριφορά των κρατών, όπως αυτή εκφράζεται από την πολιτική των κρατών και τους διεθνείς θεσμούς (Κουσκουβέλης, 2007). Στόχος της πολιτικής οικονομίας είναι να συνδέσει το πολιτικό και το οικονομικό σκέλος μιας κοινωνίας, μέσα από τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε πολιτικό επίπεδο αλλά έχουν αντίκτυπο και θα εφαρμοστούν από την οικονομία και την κοινωνία.

1.3 Η ΙΣΧΥΣ

Οι σχέσεις ισχύος στο διεθνές σύστημα επεξηγούνται από διάφορες θεωρίες των διεθνών σχέσεων, όπως ο κλασικός ρεαλισμός, ο νεορεαλισμός και ο πλουραλισμός. Η κάθε θεωρία έχει τη δική της οπτική για τη θέση των κρατών, την ικανοποίηση των κρατικών συμφερόντων και τον καταμερισμό της παγκόσμιας ισχύος. Αντίστοιχα, και στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου, οι σχέσεις ισχύος μπορούν να περιγραφούν μέσα από αυτές ακριβώς τις θεωρίες των διεθνών σχέσεων.

Σύμφωνα με τη θεωρία του κλασικού ρεαλισμού, τα κράτη είναι οι κυρίαρχοι δρώντες του διεθνούς συστήματος, τα οποία και θεωρούνται ορθολογικά κάτι που σημαίνει πως

υπολογίζουν το κόστος και το όφελος των επιλογών τους και επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των κερδών τους. Η συμπεριφορά των κρατών υπαγορεύεται από το εθνικό τους συμφέρον, το οποίο θεωρείται πως είναι η ασφάλεια και η επιβίωση τους. Το εθνικό συμφέρον επιτυγχάνεται μέσω της ισχύος που επιδιώκουν να αποκτήσουν τα κράτη μέσα στο διεθνές σύστημα. Αναφορικά με τους διεθνείς οργανισμούς, εκείνοι υφίστανται και λειτουργούν όσο παραμένουν και θεωρούνται κοινά τα συμφέροντα των κρατών που τους απαρτίζουν και υπό την προϋπόθεση πως δεν υπάρχουν αλλαγές. (Κουσκουβέλης, 2007)

Επίσης, σύμφωνα με τον κλασικό ρεαλισμό, το διεθνές σύστημα είναι άναρχο, δεν υπάρχει κάποια ανώτερη δύναμη η οποία να ελέγχει την σωστή εφαρμογή των κανόνων και να επιβάλει κυρώσεις στην περίπτωση της διατάραξης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας στον κόσμο. Η αναρχία του διεθνούς συστήματος δεν συνεισφέρει πολλές φορές στη λύση των διαφόρων ζητημάτων που ανακύπτουν στις σχέσεις μεταξύ των κρατών, ζητημάτων που άπτονται όλων των εκφάνσεων της κρατικής πολιτικής.

Οι σχέσεις των κρατών στο διεθνές εμπόριο εξηγούνται και από τις αρχές του δομικού ρεαλισμού ή νεορεαλισμού. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, τα κράτη ως μονάδες του άναρχου διεθνούς συστήματος έχουν αναπτύξει διασυνδέσεις μεταξύ τους με τέτοιο σημείο που οι ενδεχόμενες αλλαγές στο ένα μέρος να δημιουργούν αλλαγές και σε άλλα μέρη του συστήματος. Οι διεθνείς θεσμοί αντανάκλουν την κατανομή της ισχύος των κρατών στο διεθνές σύστημα. (Κουσκουβέλης, 2007)

Από την άλλη, η θεωρία του πλουραλισμού αναφέρει πως το διεθνές σύστημα το οποίο αποτελείται από κράτη και διεθνείς οργανισμούς, είναι άναρχο και ανταγωνιστικό, όμως δεν επικρατεί τέλεια αναρχία αφού υπάρχουν διάφορες μορφές διεθνούς και περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών. Επίσης, η έννοια του εθνικού συμφέροντος ως πρωταρχικού μελήματος των κρατών περιλαμβάνει εκτός από την ασφάλεια και την επιβίωση και την ικανοποίηση των κρατικών οικονομικών συμφερόντων. (Κουσκουβέλης, 2007)

Η διεθνής και περιφερειακή συνεργασία μεταφράζεται σε δημιουργία από τα ίδια τα κράτη, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών με βασικό στόχο την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους. Τα κράτη μέσα από τη συνεργασία αυτή, επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των ωφελειών τους και την ικανοποίηση σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό των κρατικών συμφερόντων

τους. Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει στη διατήρηση αλλά και στην ενίσχυση της θέσης τους στο διεθνές σύστημα.

Όμως είναι σημαντικό να τονιστεί πως, οι διεθνείς οργανισμοί είναι εξαρτημένες μεταβλητές των κρατών μελών, έχουν όσες αρμοδιότητες τους επιτρέπουν τα κράτη μέλη να έχουν. Δεν έχει σημασία εάν τα κράτη είναι ισχυρά ή όχι, αλλά πόσο δραστήριος και με ποιες δυνατότητες παρέμβασης θέλουν τον διεθνή οργανισμό στον οποίο συμμετέχουν. Η ιστορία έχει δείξει πως οι διεθνείς οργανισμοί υπάρχουν για να εξυπηρετούν τα κάθε φύσεως συμφέροντα των κρατών μελών, αρκεί να μην υπεισέρχονται σε αμιγώς κρατικά συμφέροντα.

Κάτι τέτοιο σημαίνει πως τα κράτη θέλουν να συνεργάζονται καλύτερα σε ζητήματα χαμηλής πολιτικής, όπως είναι η κοινωνική ή η νομισματική πολιτική ή η πολιτική επενδύσεων, όπου η συζήτηση είναι πιο εύκολη και οι υποχωρήσεις πιο ήπιες σε αντίθεση με τα ζητήματα υψηλής πολιτικής, όπως η άμυνα και η ασφάλεια, όπου διακυβεύονται πολλά συμφέροντα με το σημαντικότερο να είναι η θέση του κάθε κράτους στη διεθνή σκακιέρα.

Κατά συνέπεια, το σύγχρονο διεθνές σύστημα μπορεί να είναι άναρχο και ανταγωνιστικό, μπορεί συνάμα όμως να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δρώντων που το αποτελούν. Η συνεργασία είναι πιθανό να επεκτείνεται σε όλους τους τομείς της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής ενός κράτους και μέσα από τη συνεργασία να επιτυγχάνεται το κρατικό συμφέρον.

Τη σημερινή εποχή τα κράτη είναι αλληλένδετα μεταξύ τους εξαιτίας των σχέσεων που έχουν αποκτήσει σε πολιτικό αλλά κυρίως σε οικονομικό επίπεδο. Είναι σε τέτοιο βαθμό η συνδεσιμότητα των οικονομιών των κρατών, που η ενέργεια ενός κράτους δύναται να έχει αντίκτυπο στην οικονομία και την ανάπτυξη άλλων κρατών.

Οι ενέργειες και οι αποφάσεις των κρατών στον τομέα του διεθνούς εμπορίου γίνονται πάντα με γνώμονα το συμφέρον τους και πως αυτό θα επιτευχθεί. Η μεγάλη και σημαντική οικονομική αλληλεξάρτηση που παρατηρείται τη σημερινή εποχή μεταξύ των κρατών, βοηθά στην ικανοποίηση των εμπορικών συμφερόντων και στην πρόοδο και την ανάπτυξη τους. Εντούτοις όμως, τα κράτη πολλές φορές διασαλεύουν το καλό περιβάλλον των μεταξύ τους εμπορικών σχέσεων με σκοπό την περαιτέρω αύξηση της οικονομικής τους ισχύος.

Η οικονομική ισχύς είναι μία από τις τρεις κατηγορίες της πολιτικής ισχύος στη διεθνή σκηνή, με τις άλλες δύο να είναι η στρατιωτική ισχύς και η ισχύς της πειθούς. Η οικονομική δύναμη ενός κράτους έχει δύο βασικές μορφές. Πρώτον, την εξαγωγή κεφαλαίων μέσω της δημιουργίας επενδύσεων βαρύνουσας πολιτικής και οικονομικής σημασίας σε άλλες χώρες και δεύτερον τον έλεγχο των ξένων αγορών μέσω της εξαγωγής προϊόντων και υπηρεσιών σε άλλες χώρες. (Carr, 2004)

Τα κράτη προβαίνουν στον υπολογισμό κόστους - οφέλους κατά τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής τους καθώς ένας από τους στόχους της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας είναι να αλλάξει το διεθνές σύστημα με τρόπο που να ενισχύονται τα συμφέροντα του. Κάθε κράτος επιθυμεί να μεγιστοποιήσει την επιρροή του πάνω σε εκείνες τις πτυχές του διεθνούς συστήματος που αντικατοπτρίζουν περισσότερο τις βασικές αξίες του και ικανοποιούν τα συμφέροντά του. (Gilpin, 2004)

Η προσπάθεια αυτή συνεπάγεται κόστος ενεργειών για το ίδιο το κράτος, αλλά πολύ περισσότερο συνεπάγεται κόστος ενεργειών για τους υπόλοιπους δρώντες του διεθνούς συστήματος, όπως είναι τα άλλα κράτη, οι διεθνείς οργανισμοί, οι επιχειρήσεις άλλα και οι πολίτες. Όλοι θα επηρεαστούν από αυτή την προσπάθεια για αλλαγή τόσο στο διεθνές σύστημα όσο και στη θέση των κρατών σε αυτό.

1.4 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Όπως σημειώθηκε το διεθνές σύστημα αποτελείται από κράτη και διεθνείς οργανισμούς. Αντίστοιχα, το διεθνές εμπορικό σύστημα αποτελείται από τα κράτη και τους εμπορικούς δρώντες. Ως εμπορικοί δρώντες χαρακτηρίζονται επιχειρήσεις ή μεμονωμένα άτομα που παράγουν τα προϊόντα τα οποία ζητούνται από τους καταναλωτές.

Τα κράτη διαπνέονται από την οικονομία της αγοράς και δημιουργούν εμπορικές σχέσεις με άλλα κράτη προς όφελος πρώτα της ανάπτυξης της εγχώριας οικονομίας και σε δεύτερο βαθμό προς όφελος της ανάπτυξης των τοπικών επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις έχοντας ως πρωταρχικό στόχο το κέρδος συνάπτουν εμπορικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις σε άλλα

κράτη. Όλο αυτό το σύμπλεγμα σχέσεις μεταξύ κρατών και επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο δημιουργεί τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις.

Το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα χαρακτηρίζεται από συνεργασία μεταξύ των μελών του, μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ κρατών και επιχειρήσεων. Η αλληλεπίδραση που παρατηρείται μεταξύ των οικονομιών είναι σημαντική και αυξάνεται συνέχεια, δείγμα της συνδεσιμότητας που υπάρχει στον κόσμο μεταξύ μεμονωμένων κρατών, περιφερειακών οργανισμών και περιοχών. Η αλληλεξάρτηση που υπάρχει των οικονομιών των κρατών έχει θετικές και αρνητικές συνέπειες.

Στις θετικές συνέπειες εντάσσεται η αύξηση των οικονομικών μεγεθών των κρατών μέσα από το εμπόριο, οικονομικά μεγέθη που θα βοηθήσουν το κράτος να εφαρμόσει καλύτερα και αποτελεσματικότερα τις πολιτικές του, όπως η κοινωνική, η δημοσιονομική, οι οποίες θα οδηγήσουν στη ανάπτυξη των κοινωνιών. Επίσης, στα θετικά σημεία της αλληλεξάρτησης των οικονομιών συγκαταλέγεται και η καλύτερη πρόσβαση όλων σε αγαθά και υπηρεσίες κάτι που σηματοδοτεί τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου.

Στις αρνητικές συνέπειες εντάσσεται η ύπαρξη χαμηλών ρυθμών ανάπτυξης στην περίπτωση που ένα κράτος διάγει περίοδο ύφεσης. Η ύφεση χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα, μειωμένη απασχόληση, άνοδο τιμών πρώτων υλών και προϊόντων και μείωση του κατά κεφαλήν εισοδήματος των πολιτών. Όλα αυτά έχουν αντίκτυπο στο εμπόριο και ενδέχεται να επηρεάσουν και τη χώρα με την οποία το κράτος διατηρεί εμπορικές σχέσεις, λόγω ακριβώς της αλληλεξάρτησης που υφίσταται μεταξύ των οικονομιών. Επίσης, είναι πιθανόν να παρατηρηθεί και δυσκολία διάθεσης κάποιων προϊόντων στην αγορά κάτι το οποίο θα έχει αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών.

Υπάρχουν όμως και περίοδοι διενέξεων μεταξύ των κρατών εξαιτίας της προσπάθειας τους να κυριαρχήσουν στο εμπόριο και να απολαύσουν μεγαλύτερα οφέλη από αυτό. Οι εμπορικές διενέξεις παρατηρούνται συχνά με τη λήψη, από τα κράτη, προστατευτικών μέτρων και άλλων περιορισμών που δυσκολεύουν και ενίοτε εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών ανάμεσα στις αγορές.

Οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών, όπου από τη μία υπάρχει η ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των χωρών, κάτι το οποίο οδηγεί και στην ανάπτυξη των οικονομιών τους. Έτσι το ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου ως προς το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν των οικονομιών των κρατών αυξάνεται συνεχώς και με ταχύ ρυθμό, δείγμα της σημαντικότητας του εμπορίου στην εγχωρία οικονομία. Από την άλλη, έχει παρατηρηθεί πως η διάχυση των κρίσεων και των διαταραχών ανάμεσα στα κράτη που διατηρούν οικονομικές σχέσεις τείνει να έχει γίνει πολύ πιο γρήγορη. (Κότιος, Σαράτσης, 2003)

Η πολυπλοκότητα των διεθνών οικονομικών σχέσεων σχετίζεται με τη συμμετοχή των κρατών σε διεθνείς και περιφερειακούς οικονομικούς οργανισμούς αλλά και με το εύρος, το βάθος και τη μορφή της ολοκλήρωσης. Τα κράτη συμμετέχουν περισσότερο και με ενεργητικότερο τρόπο σε οικονομικούς οργανισμούς με στόχο την εμβάθυνση και την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμικού πλαισίου που θα ρυθμίζει τα θέματα της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας τους. Παρατηρείται το φαινόμενο, να υπάρχουν κράτη τα οποία συμμετέχουν σε περισσότερους από έναν διεθνείς και περιφερειακούς οικονομικούς οργανισμούς. (Κότιος, Σαράτσης, 2003)

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν στην ύπαρξη δυο κυρίαρχων τάσεων στο διεθνές εμπόριο, την παγκοσμιοποίηση και την περιφερειοποίηση. Ως παγκοσμιοποίηση θεωρείται η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας μεταξύ των κρατών, η αλληλεξάρτηση των οικονομιών τους και των αγορών όλων των ειδών, όπως η αγορά προϊόντων, κεφαλαίου και υπηρεσιών και η διεθνοποίηση της παραγωγής. Ως περιφερειοποίηση θεωρείται η αλληλεπίδραση δύο η περισσότερων εθνικών οικονομιών των χωρών σε μια περιοχή έχοντας ως στόχο την αμοιβαία οικονομική ολοκλήρωση (Κότιος, Σαράτσης, 2003). Παράδειγμα περιφερειοποίησης του εμπορίου θεωρείται η Ευρωπαϊκή Ένωση όπου όμορες χώρες της Ευρώπης συνεργάζονται στο πλαίσιο της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής

Τα κράτη οργανώνονται και συνεργάζονται σε περιφερειακό αλλά και σε διεθνές επίπεδο μέσα σε διεθνείς και περιφερειακούς οικονομικούς οργανισμούς με στόχο την ικανοποίηση των συμφερόντων τους στον τομέα του εμπορίου. Μέσα από τη συμμετοχή τους προσπαθούν να προωθήσουν και να ικανοποιήσουν τα συμφέροντά τους καθώς και να επιτύχουν την ανάπτυξη των οικονομιών τους αλλά και την ισχυροποίηση της θέσης τους στο διεθνές σύστημα.

Το πολυμερές εμπορικό σύστημα είναι η βάση για την ανάπτυξη των κρατών. Η ιστορία έχει καταγράψει τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των εμπορών από την εποχή ακόμα των πόλεων κρατών. Το εμπόριο ήταν κάτι πολύ σημαντικό για τις μεγάλες δυνάμεις του αρχαίου και μεσαιωνικού κόσμου, όπως η Αθήνα, η Αίγυπτος την εποχή των Πτολεμαίων, οι πόλεις κράτη της Βενετίας, της Φλωρεντίας και της Γένοβας αλλά και η Γερμανική Χανσεατική Ένωση. (Trebilcock, Howse, Eliason 2013)

Διαφαίνεται λοιπόν, πως, από την αρχαιότητα όλα τα κρατικά μορφώματα είτε ήταν αυτοκρατορίες είτε ήταν πόλεις-κράτη συνεργάζονταν και δημιουργούσαν εμπορικούς δεσμούς διοχετεύοντας τα προϊόντα τους σε άλλες περιοχές και σε άλλους πληθυσμούς. Αυτό, επέτρεπε την οικονομική ανάπτυξη των κρατικών οντοτήτων και την ύπαρξη ισχυρών δεσμών μεταξύ τους κάτι που απέτρεπε, εν μέρει, τη φιλονικία για την επιβολή ισχύος που ενός προς τον άλλο, καθώς οι πόλεμοι και οι διαμάχες υπήρχαν σε ορισμένες χρονικές περιόδους παρά την εμπορική σχέση τους.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες οδήγησαν τα έθνη κράτη μετά τη συνθήκη της Βεστφαλίας το 1648, να διαφυλάξουν το πολυμερές εμπορικό σύστημα και να προσπαθούν πάντα να διατηρούν εμπορικές σχέσεις με όσο γίνεται περισσότερα άλλα κράτη. Δεν είναι υπερβολή να λεχθεί πως τα κράτη, παρά το γεγονός ότι διατηρούσαν κάποια προστατευτικά μέτρα στο εμπόριο, εντούτοις επεδίωκαν τη σύναψη εμπορικών σχέσεων και συμφωνιών με άλλα κράτη. Οι εμπορικές σχέσεις και συμφωνίες βοήθησαν τα κράτη να χαλαρώσουν κάποιες φορές και ως ένα βαθμό τα προστατευτικά εμπορικά μέτρα, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη των εθνικών οικονομιών.

Κατά συνέπεια, και μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τη δημιουργία των δύο σφαιρών επιρροής, του Δυτικού και Ανατολικού Μπλοκ, θεωρήθηκε πρωταρχικής σημασίας η συνέχιση και η ενδυνάμωση του πολυμερούς εμπορίου ως συστατικό στοιχείο της οικονομικής ανάπτυξης των κρατών. Πράγματι, τα κράτη συμφώνησαν στην ίδρυση διεθνών εμπορικών θεσμών που θα θεσμοθετήσουν τους κανόνες που θα ορίζουν τις σχέσεις και το πλαίσιο λειτουργίας του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η ίδρυση της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου το 1947 από 23 χώρες του Δυτικού Μπλοκ.

Το πολυμερές εμπόριο βασίζεται στους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου όπως αυτοί θεσμοθετήθηκαν με την ίδρυση του ως Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου το 1947 και με την επίσημη ίδρυσή του ως Οργανισμού το 1995. Τα κράτη συμφώνησαν να υιοθετήσουν τους ίδιους και συγκεκριμένους κανόνες στο διεθνές εμπόριο ως στοιχείο επικοινωνίας και ως τη βάση για τις παγκόσμιες εμπορικές σχέσεις.

Οι αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται το οικοδόμημα του πολυμερούς εμπορικού συστήματος είναι οι αρχές οι οποίες αποφασίστηκαν από τα κράτη μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Με βάση αυτές τις θεμελιώδεις αρχές λειτουργεί το παγκόσμιο εμπόριο και οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών και εξασφαλίζεται ότι αυτές οι αρχές θα γίνονται σεβαστές από όλους.

Η πρώτη αρχή είναι η αρχή της μη διάκρισης, σύμφωνα με την οποία ένα κράτος υποχρεούται να αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο τόσο τα εισαγόμενα όσο και τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα. Επίσης, οφείλει να μην διαχωρίζει ούτε και τον τομέα των υπηρεσιών σε εγχώριες και εισαγόμενες υπηρεσίες. Αντίστοιχη με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, οφείλει να είναι και η συμπεριφορά του απέναντι στους εμπορικούς εταίρους. Ένα κράτος είναι υποχρεωμένο να εφαρμόζει τους ίδιους κανόνες για όλες τις χώρες με τις οποίες συναλλάσσεται. (wto.org/what_stand_for_e)

Κάτι τέτοιο σημαίνει πως το κάθε κράτος οφείλει να απέχει από ενέργειες όπως, η υποστήριξη των εγχωρίως παραγόμενων προϊόντων και η υιοθέτηση δασμών στα εισαγόμενα προϊόντα, ενέργειες που αλλοιώνουν τον ανταγωνισμό μεταξύ εισαγόμενων και εγχωρίων προϊόντων. Επίσης, τα κράτη είναι χρήσιμο να θεωρούν όλους τους εμπορικούς εταίρους ισотίμους συνομιλητές ανεξάρτητα από την οικονομική δύναμη του κάθε κράτους, καθώς έτσι οι συνεργασίες και οι λύσεις των εμπορικών ζητημάτων θα είναι πιο εύκολες.

Η δεύτερη αρχή του Οργανισμού είναι η στόχευση σε ένα εμπόριο πιο ανοιχτό για όλους. Είναι σημαντικό να μειωθούν τα εμπορικά εμπόδια που τίθενται από τα κράτη, εμπόδια που σχετίζονται με την επιβολή δασμών και άλλων μέτρων όπως οι ποσοστώσεις στις εισαγωγές ή ακόμα και η απαγόρευση εισαγωγών. Η όλο και μεγαλύτερη μείωση των εμποδίων θα ενθαρρύνει και θα υποστηρίξει την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου (wto.org/what_stand_for_e). Είναι εξάλλου γεγονός, πως το ανοιχτό εμπόριο έχει θετικό αντίκτυπο στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μιας χώρας.

Η διαφάνεια είναι η τρίτη αρχή του Οργανισμού, η οποία εξασφαλίζει ένα σταθερό εμπορικό περιβάλλον. Οι κανόνες του εμπορίου πρέπει να είναι γνωστοί και αναμενόμενοι από όλους τους συναλλασσόμενους. Είναι σημαντικό να συμφωνηθεί μεταξύ ξένων επιχειρήσεων, επενδυτών και κυβερνήσεων ότι τα εμπορικά εμπόδια δεν θα επιβάλλονται αυθαίρετα. Αυτή ακριβώς η σταθερότητα και η ύπαρξη κανόνων που δεν αλλάζουν συνεχώς, δίνει μεγάλη τόνωση στο παγκόσμιο εμπόριο, ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις και στηρίζοντας τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ακόμα, ένα σταθερό εμπορικό περιβάλλον συμβάλλει στην ευημερία του καταναλωτή, ο οποίος μπορεί να απολαμβάνει όλα τα οφέλη που του προσφέρει ο υγιής ανταγωνισμός, όπως είναι η δυνατότητα να μπορεί διαλέξει μεταξύ των αγαθών αλλά και η εξασφάλιση χαμηλότερων τιμών. (wto.org/what_stand_for_e)

Η ίδρυση νέων επιχειρήσεων είναι ακόμα μια συνέπεια του σταθερού εμπορικού περιβάλλοντος που στοιχειοθετείται από συγκεκριμένους κανόνες. Η νεοφυής επιχειρηματικότητα είναι δείκτης ανάπτυξης μιας οικονομίας και μιας κοινωνίας γενικότερα και αντικατοπτρίζει τη θέληση των ανθρώπων και του κράτους που κατοικούν για πρόοδο και προκοπή. Η ύπαρξη νέων επιχειρήσεων δημιουργεί μεταξύ άλλων νέες θέσεις εργασίας, νέα προϊόντα, αύξηση εισοδήματος και εν τέλει αύξηση παραγωγικότητας και κατανάλωσης. Όλα αυτά συμβάλουν στην αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας και οδηγούν σε ανάπτυξη και ευημερία.

Η ανταγωνιστικότητα η οποία συνδέεται με το σταθερό εμπορικό περιβάλλον είναι η τέταρτη αρχή πάνω στην οποία εδράζεται το οικοδόμημα του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος. Είναι σημαντικό να αποθαρρύνονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, όπως είναι οι επιδοτήσεις των εξαγωγών ή το dumping των προϊόντων (wto.org/what_stand_for_e). Ειδικότερα, το dumping των προϊόντων στρεβλώνει σε μεγάλο βαθμό τον ανταγωνισμό αφού επιτρέπει την εξαγωγή και πώληση των προϊόντων σε τιμή μικρότερη από την τιμή που τα αγαθά πωλούνται στη χώρα παραγωγής. Η πρακτική αυτή έχει σκοπό την εξουδετέρωση των ανταγωνιστών και την κατάληψη μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς από την επιχείρηση.

Οι κανόνες του Οργανισμού θέτουν το νομικό πλαίσιο για τις θεμιτές και αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και για το πως οι κυβερνήσεις οφείλουν να αντιδρούν σε κάθε περίπτωση. Ένα παράδειγμα απάντησης σε περιπτώσεις μη δίκαιου εμπορίου είναι η επιβολή εισαγωγικών δασμών οι οποίοι θα έχουν υπολογιστεί ως αποζημίωση για τη ζημία που προκλήθηκε από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. (wto.org/what_stand_for_e)

Ο Οργανισμός λαμβάνει υπόψη του τη δυναμική όλων των κρατών μελών του στον τομέα του εμπορίου και δεδομένου του γεγονότος ότι πάνω από τα ¾ των μελών του είναι αναπτυσσόμενες χώρες ή χώρες με οικονομίες σε μετάβαση, χορηγεί κάποιες διευκολύνσεις. Οι διευκολύνσεις περιλαμβάνουν χορήγηση περισσότερου χρόνου προσαρμογής, ύπαρξη μεγαλύτερης ευελιξίας καθώς και παροχή κάποιων ειδικών προνομίων (wto.org/what_stand_for_e). Οι διευκολύνσεις θα επιτρέψουν σε αυτές τις χώρες να εναρμονιστούν καλύτερα με τους διεθνείς εμπορικούς κανόνες και να εισέλθουν ομαλότερα στο διεθνές εμπορικό σύστημα, έχοντας ηπιότερες συνέπειες όταν θα εκτιθούν στον διεθνή ανταγωνισμό.

Ακριβώς αυτή είναι η πέμπτη σημαντική αρχή του Οργανισμού σχετικά με το πώς θα επιτευχθεί μεγαλύτερη ωφέλεια των εμπορικών κανόνων στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες με οικονομίες σε μετάβαση. Η μεταβατική περίοδος προσαρμογής που χορηγείται στις χώρες με αυτά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, εμπεριέχεται στις συμφωνίες και τις αποφάσεις του Οργανισμού. (wto.org/what_stand_for_e)

Η έκτη και τελευταία αρχή είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Στις αποφάσεις του Οργανισμού επισημαίνεται πως τα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και την παγκόσμια υγεία. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να εφαρμόζονται με το ίδιο τρόπο τόσο στις εγχώριες όσο και στις ξένες επιχειρήσεις. Οι κανόνες του Οργανισμού, όμως, υπογραμμίζουν πως τα συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να αποτελούν κάλυμμα για την υιοθέτηση προστατευτικών μέτρων και πολιτικών από τα κράτη (wto.org/what_stand_for_e), μέτρων και πολιτικών που ενδέχεται να εμποδίσουν την ανάπτυξη του δίκαιου και ελεύθερου εμπορίου.

Οι αρχές που θεσμοθετήθηκαν και συνομολογήθηκαν από τα κράτη μέλη του Οργανισμού πρέπει να γίνονται απολύτως σεβαστές από όλους, καθώς πάνω σε αυτές εδράζεται το οικοδόμημα του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Εξάλλου, αυτή ακριβώς η τήρηση του πλαισίου κανόνων μπορεί να εξασφαλίσει ένα ασφαλές περιβάλλον απαραίτητο για την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των κρατών και την παγκόσμια ανάπτυξη γενικότερα.

1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το εμπόριο, η συναλλαγή παραγωγού και καταναλωτή με σκοπό το κέρδος για τον πρώτο και τη μεγιστοποίηση της χρησιμότητας για τον δεύτερο είναι κομμάτι της οικονομικής ζωής μιας κοινωνίας. Αντίστοιχα τα διεθνές εμπόριο, η συναλλαγή αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ κρατών, αποτελεί μέρος των διεθνών οικονομικών σχέσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται από αλληλεξάρτηση και συνδεσιμότητα μεταξύ των κρατών.

Το διεθνές σύστημα είναι άναρχο, δεν υπάρχει κάποια ανώτερη δύναμη που να ελέγχει την υπακοή των κανόνων και να επιβάλλει κυρώσεις αν δεν τηρούνται οι κανόνες. Κατά συνέπεια, οι σχέσεις των κρατών διέπονται από τους κανόνες που έχουν συμφωνηθεί συλλογικά σε διεθνές επίπεδο, κανόνες οι οποίοι έχουν ορίσει και τις ενέργειες που απαιτούνται όταν παρατηρηθεί διασάλευση της παγκόσμιας τάξης.

Κατ'αντιστοιχία και στον τομέα του διεθνούς εμπορίου, ακριβώς επειδή πρόκειται για εμπόριο μεταξύ κρατών, ισχύουν οι κανόνες που διέπουν τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις και έχουν αποφασιστεί συλλογικά από τα κράτη στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και σε άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οικονομικούς οργανισμούς που έχουν συγκροτήσει τα κράτη.

Οι σχέσεις ισχύος στο διεθνές εμπόριο μπορούν να επεξηγηθούν από τις θεωρίες των διεθνών σχέσεων, όπως ο κλασικός ρεαλισμός, ο νεορεαλισμός και ο πλουραλισμός. Όλες οι θεωρίες πρεσβεύουν πως τα κράτη είναι οι κυρίαρχοι δρώντες του διεθνούς συστήματος και πως το συμφέρον των κρατών και η επίτευξη είναι ο πρωτεύων στόχος των κρατών, ο οποίος και καθορίζει τη στρατηγική και τη συμπεριφορά που θα ακολουθήσει το κάθε κράτος σε διεθνές επίπεδο.

Το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα χαρακτηρίζεται από μεγάλη αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών, συνέπεια των οποίων είναι οι κυρίαρχες τάσεις που επικρατούν στον τομέα του εμπορίου, η παγκοσμιοποίηση και η περιφερειοποίηση. Παγκοσμιοποίηση είναι η τάση των κρατών να συνεργάζονται και να συνάπτουν εμπορικούς δεσμούς με όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες περιλαμβάνοντας ευρεία γκάμα προϊόντων, ενώ περιφερειοποίηση είναι η τάση των κρατών να συγκροτούν περιφερειακούς

οικονομικούς οργανισμούς, η συμμετοχή στους οποίους θα τους εξασφαλίσει σημαντικά οικονομικά οφέλη.

Και οι δυο τάσεις είναι απόρροια της προσπάθειας των κρατών να αποκομίσουν περισσότερα εμπορικά και γενικότερα οικονομικά οφέλη, οφέλη που θα τους επιτρέψουν να έχουν μια εύρωστη οικονομία στο εσωτερικό και μια ισχυρή οικονομική δύναμη στο εξωτερικό. Οι δυο αυτές εκφάνσεις θα συνεισφέρουν τα μέγιστα στην πολιτική ισχυροποίηση του δυνατού οικονομικά κράτους μέσα στο διεθνές σύστημα.

Το διεθνές εμπόριο στηρίζεται στις αρχές του πολυμερούς εμπορικού συστήματος όπως είναι η αρχή, πρώτον, της μη διάκρισης, δεύτερον, του ελευθέρου εμπορίου, τρίτον, της διαφάνειας, τέταρτον, της ανταγωνιστικότητας, πέμπτον, της υποστήριξης των αναπτυσσόμενων χωρών και έκτον, της προστασίας του περιβάλλοντος, αρχές εξαιρετικά σημαντικές για τη γενικότερη ανάπτυξη των κοινωνιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Carr H. E. (2004), Η εικοσαετής κρίση 1919-1939, Εισαγωγή στη μελέτη των διεθνών σχέσεων, Γ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
2. Gilpin R. (2004), Πόλεμος και Αλλαγή στη Διεθνή Πολιτική, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
3. Κότιος Α., Σαράτσης Γ. (2003), Νεότερες Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις της Διεθνούς Περιφερειακής Ολοκλήρωσης, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, 9(1):1-16
4. Κουσκουβέλης Η. (2007), Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, Ε΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
5. Trebilcock J. M., Howse R. and Eliason A. (2013), The Regulation of International Trade, 4th Edition, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York
6. wto.org/what_stand_for_e:
https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσδιοριστεί η έννοια της διπλωματίας, ως έννοιας απαραίτητης για τη σχέση μεταξύ των κρατών, καθώς και αντίστοιχα της εμπορικής διπλωματίας, ως μέσο για την επίλυση των εμπορικών ζητημάτων που προκύπτουν μεταξύ των κρατών.

Ακόμα, θα αναλυθεί η έννοια της εμπορικής σύγκρουσης, ποια είναι τα αίτια μιας διένεξης στον εμπορικό τομέα και πως αυτή μπορεί να μετατραπεί σε εμπορικό πόλεμο. Επίσης, θα περιγραφεί η έναρξη μιας εμπορικής σύγκρουσης και πως μέσα από τα αντίμετρα μεταξύ των δύο πλευρών, γιγαντώνεται και μετατρέπεται σε εμπορικό πόλεμο με σημαντικές και αρνητικές συνέπειες όχι μόνο για τα εμπλεκόμενα μέρη αλλά και για τις υπόλοιπες χώρες που έχουν εμπορικές σχέσεις μαζί τους.

Τέλος, θα περιγραφούν ο μηχανισμός επίλυσης εμπορικών διαφορών στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, όταν καταστρατηγούνται οι συμφωνηθέντες κανόνες του διεθνούς εμπορίου και το θιγόμενο μέρος καταφεύγει στον Οργανισμό με σκοπό να προασπίσει τα εμπορικά του συμφέροντα.

2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Μια εμπορική σύγκρουση, μια διαμάχη στο τομέα του εμπορίου, είναι το αποτέλεσμα της αντιπαλότητας δύο ή περισσότερων κρατών με σκοπό από τη μία να προστατέψουν τα εγχώρια προϊόντα και να αυξήσουν την εγχώρια παραγωγή και από την άλλη να κυριαρχήσουν σε εμπορικό και κατ'επέκταση σε οικονομικό επίπεδο και να αποκτήσουν εμπορική δύναμη.

Τα κράτη θεωρούν πως επιβάλλοντας προστατευτικά μέτρα, όπως οι δασμοί και οι ποσοτώσεις, μπορούν να βελτιώσουν τα οικονομικά τους μεγέθη. Κάτι τέτοιο όμως δεν είναι πανάκεια, αλλά εξαρτάται από την ίδια την οικονομία της χώρας, το επιχειρηματικό της περιβάλλον και εν τέλει την ανταγωνιστικότητα της.

Σε επίπεδο δύναμης, οι εμπορικές συγκρούσεις αντικατοπτρίζουν την προσπάθεια και τη θέληση των κρατών και των ηγετών τους για πολιτική και οικονομική ηγεμονία. Είναι κομμάτι της οικονομικής ιστορίας σε παγκόσμια κλίμακα, αφού τα κράτη συνδέουν την οικονομική με την πολιτική ισχύ.

2.3 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Οι εμπορικές συγκρούσεις δημιουργούνται από την ανάγκη των κρατών για την επιβολή ισχύος στο διεθνές σύστημα. Οι εμπορικές διαμάχες σε παγκόσμιο επίπεδο φανερώνουν στην προσπάθεια των κρατών να επιβληθούν και να αποκτήσουν ισχυρή θέση στο διεθνές εμπορικό σύστημα. Δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί πως το εμπόριο χρησιμοποιείται από τα κράτη για την επίδειξη ισχύος μέσα από την επιβολή μέτρων προστατευτισμού όπως οι δασμοί ή οι ποσοτώσεις.

Προστατευτισμός είναι η παρέμβαση εκ μέρους της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής, στην ελεύθερη οικονομία της αγοράς με σκοπό την προστασία των εγχωρίων προϊόντων και της παραγωγής. Τα προστατευτικά μέτρα που λαμβάνει μια κυβέρνηση έχουν αντίκτυπο στην οικονομία της και στην ευημερία των κατοίκων, αφού από τη μία δεν λειτουργεί ελεύθερα ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης και από την άλλη δεν υποστηρίζεται η επιχειρηματικότητα μέσω της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων κάτι που με τη σειρά του έχει αντίκτυπο στην απασχόληση, την παραγωγικότητα και την κοινωνική πρόοδο.

Επίσης, τα μέτρα προστασίας έχουν αντίκτυπο και στις εξωτερικές εμπορικές σχέσεις της χώρας με τις άλλες χώρες καθώς εμποδίζουν τις εισαγωγές και εξαγωγές των ξένων αγαθών προς τη χώρα, κάτι που επηρεάζει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων που τα παράγουν και οδηγεί σε μείωση του ισοζυγίου εισαγωγών και εξαγωγών.

Όλες αυτές οι αλυσιδωτές αντιδράσεις που προκαλούνται στα κράτη, στις επιχειρήσεις και στους καταναλωτές έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνική ανάπτυξη και δεν συμβάλουν στην καλύτερευση της ζωής των πολιτών. Έτσι, κατά συνέπεια δεν επιτυγχάνεται ο βασικός στόχος ενός κράτους, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του.

Το μόνο θετικό που μπορεί να σημειωθεί από τα προστατευτικά μέτρα που λαμβάνει μια χώρα έναντι άλλων, είναι η δυνατότητα που δίνει στις επιχειρήσεις των άλλων χωρών να αναζητήσουν νέες αγορές και καινούργιους καταναλωτές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, αγορές που πιθανόν να τους αποφέρουν τελικά και περισσότερα κέρδη, μέσα από την αύξηση της ζήτησης και της παραγωγής. Η αύξηση της παραγωγής με τη σειρά της θα έχει θετικό αντίκτυπο στην απασχόληση και στο διαθέσιμο εισόδημα για κατανάλωση, κάτι που βαθμιαία θα οδηγήσει σε άνοδο τα οικονομικά μεγέθη της χώρας.

Συνεπώς, άλλη μια αιτία ύπαρξης εμπορικών διαφορών είναι οι τάσεις προστατευτισμού που ενδεχομένως να εμφανίσουν κάποια κράτη στην προσπάθεια τους να μπορέσουν να συγκρατήσουν το εμπορικό τους έλλειμμα.

Πολλές φορές μπορεί να οδηγηθούν σε εμπορικούς πολέμους με απρόβλεπτες συνέπειες για τα δύο μέρη. Στην περίπτωση του εμπορικού πολέμου τα κράτη δημιουργούν πρόσθετα εμπόδια με μεγαλύτερη ένταση, ενώ μπορεί να προβάλουν και σε επιβολή δασμών στα εισαγόμενα προϊόντα ή ακόμα και σε μέτρα απαγόρευσης εισαγωγών κάποιων προϊόντων από την χώρα με την οποία έχουν τη διαφορά.

Οι εμπορικές διενέξεις καταλήγουν σε εμπορικούς πολέμους όταν τα κράτη που εμπλέκονται αποφασίζουν την επιβολή τιμωρητικών δασμών και άλλων αντιμέτρων τα οποία δεν οδηγούν στην εξομάλυνση της κατάστασης αλλά στην περαιτέρω διόγκωση της διαφοράς τους. Κάτι τέτοιο έχει ως στόχο την επιβολή της μίας χώρας στην άλλη και τη δημιουργία συνθηκών για πρόκληση οικονομικής στασιμότητας, κατάσταση η οποία οδηγεί σε κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα τη χώρα ενάντια της οποίας λαμβάνονται τα μέτρα.

Οι τάσεις του προστατευτισμού που κομίζουν οι εμπορικές διαμάχες τείνουν να εμφανίζουν μια αυξητική τάση, δείγμα της προσπάθειας των κρατών να ανορθώσουν τις τοπικές οικονομίες υποστηρίζοντας με πολλούς τρόπους τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα. Οι κυβερνήσεις των κρατών πιστεύουν πως με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν να πετύχουν

υψηλά πλεονάσματα και υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, ενώ η μεγέθυνση των οικονομιών των χωρών θα προσφέρει την δυνατότητα να αποκτήσουν θέση ισχύος στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα.

Τέλος, άλλη μία αιτία εμπορικών συγκρούσεων είναι τα μέτρα που λαμβάνει μια χώρα ως αντίποινα σε ενέργεια μια άλλης χώρας. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η απόφαση του Κοσόβου να επιβάλει δασμούς επιπέδου 100% στα εισαγόμενα προϊόντα από τη Σερβία ως αντίποινα γιατί δεν έγινε δεκτό ως μέλος της Υπηρεσίας Interpol. Το Κόσοβο θεωρεί πως οι ενέργειες της Σερβίας έπεισαν και άλλες χώρες στο να μην ψηφίσουν θετικά για την είσοδό του στην Υπηρεσία με αποτέλεσμα να μην συγκεντρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός ψήφων που θα έδινε την ευκαιρία στο Κόσοβο να γίνει πλήρες μέλος της Υπηρεσίας.

2.4 ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Η επίλυση διαφορών είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της σχέσης μεταξύ των κρατών στο διεθνές σύστημα. Οι διαφορές λύνονται στο πλαίσιο της διπλωματίας με σκοπό πάντα την αμοιβαία αποδεκτή συμφωνία για όλους τους εμπλεκόμενους. Αντίστοιχα και στον τομέα του εμπορίου, η επίλυση των εμπορικών διαφορών είναι προτιμότερο να λύνεται στο πλαίσιο που ορίζει η εμπορική διπλωματία. Πριν αναλυθεί ο όρος εμπορική διπλωματία, είναι καλό να προσεγγιστεί ο όρος διπλωματία.

Ως διπλωματία ορίζεται η θεσμοθέτηση των σχέσεων μεταξύ κρατών και άλλων οντοτήτων που είναι υποκείμενα του διεθνούς δικαίου, από επίσημους εκπροσώπους και η επίλυση των μεταξύ τους ζητημάτων με ειρηνικά μέσα. (Bull, 2007)

Αντίστοιχα, ο όρος εμπορική διπλωματία αναφέρεται σε θέματα εμπορικής πολιτικής, τα οποία θα συζητηθούν από εμπορικούς διπλωμάτες και θα επιλυθούν μέσω μιας πολιτικής που θα έχει ως στόχο την ανάπτυξη των κρατών σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με το εμπόριο.

Η εμπορική διπλωματία έχει ως στόχο να υποστηρίξει και διευρύνει τις εμπορικές σχέσεις των κρατών βοηθώντας τα να επιτύχουν οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση. Στην περίπτωση των εμπορικών διενέξεων και πάλι η εμπορική διπλωματία λαμβάνει μέριμνα για την εκτόνωση της κρίσης και την όσο το δυνατόν λιγότερη διάχυση των συνεπειών της διαμάχης στα εμπλεκόμενα κράτη.

Οι εμπορικές συγκρούσεις είναι αναγκαίο να επιλύονται όσο το δυνατόν πιο γρήγορα από την έναρξη της κρίσης. Η επίλυσή τους πραγματοποιείται είτε σε διμερές επίπεδο με τις απευθείας συνομιλίες μεταξύ των εμπλεκόμενων χωρών, είτε στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου μέσω του μηχανισμού επίλυσης διαφορών που διαθέτει.

Στην περίπτωση της επίλυσης των διαφορών σε διμερές επίπεδο τα κράτη συζητούν, με σκοπό να βρουν μια λύση που θα αποτρέψει την περαιτέρω επιδείνωση της εμπορικής τους σχέσης. Όμως, θα πρέπει να τονιστεί και η συνήθης πρακτική η οποία παρατηρείται να είναι η υποχώρηση του αδύναμου κράτους έτσι ώστε να εξομαλυνθεί η κατάσταση και να μην επιβαρυνθεί περαιτέρω η εγχώρια παραγωγή και κατανάλωση με συνέπειες στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Σε διμερές επίπεδο μια χώρα μπορεί να επιβάλει τα δικά της μέτρα για να αμυνθεί στην περίπτωση των εμπορικών διενέξεων και να στηρίξει με αυτό τον τρόπο και να προστατεύσει την εγχώρια παραγωγή, τα προϊόντα και τη βιομηχανία της. Τα μέτρα αυτά ονομάζονται εργαλεία εμπορικής άμυνας και έχουν στόχο την προστασία των παραγωγών, των καταναλωτών και των επιχειρήσεων από τις επιθετικές εμπορικές πρακτικές που εφαρμόζει ένα κράτος έναντι άλλου. Τα εργαλεία εμπορικής άμυνας ενδέχεται να είναι η επιβολή δασμών, ποσοστώσεων ή ακόμα και απαγόρευση εισαγωγών από συγκεκριμένη χώρα.

Ωστόσο δεν θα πρέπει να λησμονηθεί και η περίπτωση της συμφωνίας των αντιμαχόμενων πλευρών με μια αμοιβαία αποδεκτή λύση. Η δίκαιη συμφωνία μπορεί να επιτευχθεί τόσο στην περίπτωση των διμερών συνομιλιών των πλευρών που έχουν την εμπορική διαφορά, όσο και στην περίπτωση που ένα από τα δύο μέρη έχει προσφύγει στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ακόμα ένας διεθνής οργανισμός, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη, έχει ασχοληθεί με το θέμα της επίλυσης των διεθνών εμπορικών διαφορών, αν και

έχει περισσότερο συμβουλευτικό ρόλο. Ωστόσο, λειτουργεί υποστηρικτικά στην προσπάθεια των κρατών να προασπίσουν τα εμπορικά τους συμφέροντα.

Η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη έχει αναπτύξει ένα πρόγραμμα βοήθειας και υποστήριξης προς τα κράτη μέλη της, για την περίπτωση που εκείνα θα πρέπει να προσέλθουν σε διαπραγματεύσεις για την επίλυση εμπορικών διαφορών. Το πρόγραμμα παρέχει την απαραίτητη προετοιμασία που χρειάζονται τα κράτη για να εισέλθουν σε εμπορικές διαπραγματεύσεις σε άλλους διεθνείς οργανισμούς. (unctad.org)

2.5 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΩΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ιδρύθηκε το 1947 ως Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου με σκοπό την ανάπτυξη τους διεθνούς εμπορίου και τη μείωση των περιορισμών που εμποδίζουν την παγκόσμια εμπορική ελευθερία. Σήμερα αριθμεί 164 κράτη μέλη και πρωταρχικό μέλημά του είναι το ελεύθερο εμπόριο. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα διεξάγονται Γύροι που έχουν ως σκοπό την επίτευξη κοινών στόχων και τη δημιουργία κοινών κανόνων σε εμπορικά θέματα.

Το 1995 στο Γύρο της Ουρουγουάης αποφασίστηκε η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου να μετεξελιχθεί σε Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου με τρεις πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας είναι η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade - GATT), ο δεύτερος η Γενική Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (General Agreement on Trade in Services - GATS) και ο τρίτος η Γενική Συμφωνία για την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights - TRIPS).

Στόχος του Οργανισμού και πρωταρχικό μέλημά του είναι να δημιουργήσει το περιβάλλον εκείνο όπου το πολυμερές εμπόριο θα μπορεί να λειτουργεί ομαλά και ελεύθερα, χωρίς εμπόδια, περιορισμούς και προστατευτικά μέτρα από τα κράτη.

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται ο Οργανισμός είναι η διαπραγμάτευση για τη μείωση ή εξάλειψη των εμπορικών εμποδίων και η συμφωνία για συγκεκριμένους κανόνες που θα διέπουν το διεθνές εμπόριο και δεύτερον η επίβλεψη της εφαρμογής αυτών των συμφωνημένων κανόνων για το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τρίτον, ο Οργανισμός είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη και την αξιολόγηση των εμπορικών πολιτικών των κρατών μελών και τέταρτον, έχει την αρμοδιότητα της επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών. (wto.org/wto_dg_stat_e)

Ο πέμπτος τομέας δράσης του είναι η υποστήριξη που παρέχει σε κυβερνήσεις αναπτυσσόμενων χωρών για το πώς θα συμπεριφέρονται σε διεθνή εμπορικά ζητήματα, ενώ ο έκτος τομέας αφορά την προετοιμασία των χωρών που ακόμα δεν είναι μέλη του Οργανισμού. Τέλος, η διεξαγωγή οικονομικών ερευνών καθώς και η συλλογή και διάχυση εμπορικών στοιχείων ενισχύει τις άλλες δραστηριότητες του Οργανισμού. (wto.org/wto_dg_stat_e)

Όπως ελέχθη ένας από τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται ο Οργανισμός είναι η λειτουργία του ως μηχανισμός επίλυσης εμπορικών διαφορών. Πράγματι, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου έχει ένα πολύ καλό μηχανισμό επίλυσης εμπορικών διαφορών μεταξύ των κρατών, δίνοντας βάση σε μια αμοιβαία αποδεκτή λύση και για τα δύο μέρη.

Ο Οργανισμός δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προσφύγουν στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών που διαθέτει και όχι να λαμβάνουν δράση μονομερώς στην περίπτωση καταστρατήγησης των εμπορικών κανόνων. Ο μηχανισμός εξασφαλίζει συμμόρφωση με τη διαδικασία που έχει συμφωνηθεί και αποδοχή των προτάσεων των οργάνων του μηχανισμού. (wto.org/wto_dg_stat_e)

Η διαδικασία επίλυσης διαφορών υπήρχε και στην περίοδο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου – GATT (1948-1995), αλλά είχε σημαντικά προβλήματα, όπως η μη ύπαρξη συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων με αποτέλεσμα πολλές υποθέσεις να τραβούν επί μακρόν και με αμφίβολη έκβαση, ενώ οι κανόνες που εύκολα μπορούσαν να καταπατηθούν. Το κράτος που έχανε την υπόθεση μπορούσε να υποβάλει ένσταση και στην περίπτωση που η άλλη πλευρά συμφωνούσε, μπορούσε να επιτύχει την μη εφαρμογή των κανόνων. (wto.org/disp1_e)

Το σύστημα επίλυσης διαφορών στα χρόνια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου αποτελούσε έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Είχε ήδη ενδυναμωθεί και εξορθολογιστεί ως αποτέλεσμα των αλλαγών που ακολούθησαν την Ενδιάμεση ανασκόπηση της Υπουργικής Διάσκεψης το Δεκέμβριο του 1988. Οι νέοι κανόνες αυτοματοποιούσαν τις αποφάσεις για την ίδρυση, τη λειτουργία και τη σύνθεση των panel, αφού δεν εξαρτώνται πλέον από τη συγκατάθεση των αντιμαχόμενων πλευρών. (wto.org/Understanding)

Η συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης με την οποία θεσμοθετήθηκαν οι νέοι κανόνες επίλυσης διαφορών στα πλαίσια του Οργανισμού, ονομάστηκε «Κατανοώντας τους Κανόνες και τις Διαδικασίες που διέπουν την Επίλυση Διαφορών». Περιλαμβάνοντας 27 άρθρα και 4 παραρτήματα, η συμφωνία που συνομολογήθηκε από τα κράτη μέλη στοιχειοθετεί τη νέα διαδικασία και θέτει το πλαίσιο επίλυσης των εμπορικών διαφορών. Η συμφωνία αποτελεί μέρος του Τελικού Νόμου που επιγράφεται «Ενσωματώνοντας τα Αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης για τις Πολυμερείς Εμπορικές Διαπραγματεύσεις» και η οποία υπεγράφη στο Μαρακές του Μαρόκου τον Απρίλιο του 1994.

Η νέα συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης ενδυνάμωσε ακόμα περισσότερο το υπάρχον σύστημα επίλυσης διαφορών, επεκτείνοντας την αυτοματοποίηση και στην υιοθέτηση των εκθέσεων των panel και του νέου οργάνου που ιδρύθηκε, του Εφετείου. (wto.org/Understanding)

Ο Γύρος της Ουρουγουάης εισήγαγε μια συγκεκριμένη και αυστηρά δομημένη διαδικασία με καθορισμένα στάδια, μεγαλύτερη πειθαρχία στο χρόνο που μπορεί μια υπόθεση να επιλυθεί και με ευέλικτες προθεσμίες σε διάφορα στάδια της όλης διαδικασίας. Η συμφωνία για το μηχανισμό επίλυσης δίνει έμφαση στη σημαντικότητα που έχει η συγκεκριμένη διαδικασία για την αποτελεσματική λειτουργία του Οργανισμού. Ορίζει με λεπτομέρεια τη διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα που πρέπει να ακολουθηθεί για την επίλυση της διαμάχης. Η κανονική διαδικασία επίλυσης μιας διαφοράς δεν διαρκεί πάνω από ένα χρόνο, με το χρονικό διάστημα να ανέρχεται σε 15 μήνες μόνο την περίπτωση της έφεσης. Στην περίπτωση που η υπόθεση θεωρείται επείγουσα, ο χρόνος μπορεί να επιταχυνθεί. (wto.org/dispr1_e)

Επίσης, άλλη μία πρόβλεψη της νέας συμφωνίας για την επίλυση διαφορών είναι πως το κράτος που έχει χάσει την υπόθεση δεν μπορεί να αρνηθεί την υιοθέτηση των κανόνων που

έχουν αποφασιστεί από τα Όργανα που είναι επιφορτισμένα με την επίλυση της διαφοράς. Οι κανόνες υιοθετούνται αυτόματα και εάν το κράτος δεν θέλει να εφαρμόσει τα συμφωνηθέντα, είναι υποχρεωμένο να πείσει όλα τα κράτη μέλη του Οργανισμού, για τη θέση του, συμπεριλαμβανομένου και του κράτους με το οποίο έχει τη διαφορά (wto.org/disp1_e), κάτι το οποίο φαντάζει εξαιρετικά απίθανο να συμβεί.

Αναφορικά με τα χρονικά περιθώρια, αυτά ορίζονται σαφώς στη νέα συμφωνία. Το κράτος που έχει καταπατήσει τους κανόνες οφείλει να εμφανιστεί στον Οργανισμό για ακρόαση μέσα σε 30 ημέρες από την προσφυγή του θιγόμενου κράτους. Αν μέσα σε 60 ημέρες από το αίτημα για διαβούλευση, δεν υπάρχει επίλυση της διαφοράς, τότε το θιγόμενο κράτος ζητά τη συγκρότηση ενός panel. Εάν τα εμπλεκόμενα μέρη δεν συμφωνούν στα άτομα που απαρτίζουν το panel, μπορούν μέσα σε 20 ημέρες να εκφράσουν τη διαφωνία τους, με το panel να συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή του Οργανισμού. (wto.org/Understanding)

Το panel θα ολοκληρώσει τις εργασίες του σε 6 μήνες και σε 3 μήνες σε περίπτωση επείγουσας υπόθεσης. Η έκθεσή του μπορεί να τεθεί προς υιοθέτηση από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών 20 ημέρες μετά την κοινοποίηση της στα αντιμαχόμενα μέρη. Μέσα σε 60 μέρες, τα μέρη θα πρέπει να συμφωνήσουν με την έκθεση, εκτός εάν το Όργανο αποφασίσει με συναίνεση να μην την κάνει δεκτή ή εάν ένα από τα μέρη της διαφοράς, ενημερώσει πως προτίθεται να ασκήσει έφεση. (wto.org/Understanding)

Η διαδικασία της έφεσης δεν μπορεί να διαρκέσει παραπάνω από 60 ημέρες από τη γνωστοποίηση του κράτους πως προτίθεται να την ασκήσει. Η έκθεση του Εφετείου υιοθετείται από το Όργανο και τα εμπλεκόμενα μέρη μέσα σε 30 ημέρες από τη στιγμή που λαμβάνουν γνώση τα κράτη, εκτός εάν το Όργανο αποφασίσει με συναίνεση να μην την υιοθετήσει. (wto.org/Understanding)

Από τη στιγμή που η έκθεση είτε του panel είτε του Εφετείου γίνει δεκτή, η πλευρά που έχει παραβεί τους κανόνες είναι υποχρεωμένη να ενημερώσει για τον τρόπο εφαρμογής των συστάσεων. Εάν αυτό είναι πρακτικά αδύνατον να συμβεί αμέσως, μπορεί να δοθεί στο κράτος μια περίοδος ενός εύλογου χρονικού διαστήματος. Το διάστημα αποφασίζεται είτε από τα μέρη και εγκρίνεται από το Όργανο μέσα σε 45 ημέρες από την υιοθέτηση της έκθεσης, είτε με τη μέθοδο της διαιτησίας μέσα σε 90 ημέρες από την υιοθέτηση. Το Όργανο

Διευθέτησης Διαφορών είναι επιφορτισμένο με την επιτήρηση της εφαρμογής των συμφωνηθέντων μέχρι την τελική επίλυση της διαφοράς. (wto.org/Understanding)

Όταν το ένα κράτος αρνείται να εφαρμόσει τα συμφωνηθέντα, οι νέοι κανόνες προβλέπουν την επιβολή τους από το ένα κράτος στο άλλο και την αξίωση αποζημίωσης από το θιγόμενο κράτος. Αν τα δύο μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, το θιγόμενο κράτος μπορεί να προσφύγει στο Όργανο και να αιτηθεί την επιβολή μέτρων που το ίδιο το κράτος θα αποφασίσει. Το Όργανο μπορεί να δώσει την εξουσιοδότηση στο κράτος να επιβάλει τα μέτρα που επιθυμεί μέσα σε 30 ημέρες από το τέλος του χρονικού πλαισίου που έχει οριστεί στη συμφωνία για την εφαρμογή των κανόνων. (wto.org/Understanding)

Ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών εδράζεται σε προκαθορισμένους κανόνες, επιτρέποντας στα κράτη μέλη του Οργανισμού να υποβάλλουν καταγγελίες για παράβαση κάποιων κανόνων και να αξιώνουν αποζημίωση. Η οικονομική ή πολιτική δύναμη ενός κράτους-μέλους δεν παίζει κανένα ρόλο στην υποβολή καταγγελίας και στη διευθέτηση της διαφοράς καθώς το σύστημα επίλυσης διαφορών του Οργανισμού έχει βοηθήσει ώστε να καταστεί σαφές πως τα ισχυρότερα κράτη δεν υπερισχύουν των ασθενέστερων καθώς το σημαντικότερο όλων είναι η εφαρμογή των κανόνων. (europarl.europa.eu/FTU_5.2.2)

Στο πλαίσιο του Γενικού Συμβουλίου του Οργανισμού έχει συσταθεί ένα μόνιμο Όργανο Διευθέτησης Διαφορών και ένα Όργανο Εφέσεων. Έχει οριστεί η διαδικασία που θα ακολουθείται και τα χρονικά περιθώρια για την επίλυση της διαφοράς. Υπάρχουν τα panels, τα οποία είναι τριμελείς επιτροπές αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες προερχόμενους από μη εμπλεκόμενες στη διαφορά χώρες, και εισηγούνται προς το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών μια λύση. (Κότιος, 2004)

Το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών έχει την αρμοδιότητα να προχωρά στη σύσταση των panel επίλυσης διαφορών, να αποφασίζει να κάποια ζητήματα υπόκεινται σε διαδικασία διαιτησίας και να υιοθετεί τις εκθέσεις των panel, του Εφετείου και της διαιτησίας. Επίσης, το Όργανο υποχρεούται να διατηρεί την εποπτεία της εφαρμογής των συστάσεων και των κανόνων που εμπεριέχονται σε αυτές τις αναφορές και να δίνει την άδεια για επιβολή κυρώσεων από το ένα κράτος στο άλλο, στην περίπτωση της μη συμμόρφωσης με τις συστάσεις και τους κανόνες που έχουν προταθεί. (wto.org/dispu_body_e)

Το Εφετείο ιδρύθηκε το 1995 με βάση το άρθρο 17 του κανονιστικού πλαισίου για την επίλυση διαφορών που θεσμοθετήθηκε στο Γύρο της Ουρουγουάης και εδρεύει στη Γενεύη. Αποτελείται από επτά μέλη τα οποία εξετάζουν τις εφέσεις που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη του Οργανισμού σχετικά με τις εκθέσεις των panel στην περίπτωση της επίλυσης των εμπορικών διαφορών. Το Εφετείο μπορεί να υποστηρίξει, να τροποποιήσει ή να αλλάξει τα ευρήματα και τις προτάσεις των panel. Η έκθεση του Εφετείου, στην περίπτωση που υιοθετηθεί από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών, πρέπει να γίνει αποδεκτή από τα αντιμαχόμενα μέρη. (wto.org/appellate_body_e)

Τα μέλη των panel επιλέγονται από μια ενδεικτική λίστα και συνήθως αποφασίζονται σε συνεννόηση με τις αντιμαχόμενες πλευρές. Σε περίπτωση διαφωνίας τους για τα πρόσωπα που θα απαρτίζουν τα μέλη των panel, η απόφαση λαμβάνεται από τον Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού. Τα μέλη των panel δεν δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση, εξετάζουν τις ενδείξεις και αποφασίζουν με βάση τα δεδομένα της κάθε υπόθεσης. Στο τέλος της συνεδρίασης τους συντάσσουν μια έκθεση προς το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών. (wto.org/disp1_e)

Ουσιαστικά, ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών λειτουργεί ως εξής : το θιγόμενο κράτος μέλος μπορεί να προβεί σε καταγγελία, όταν ένα άλλο κράτος μέλος ή άλλα κράτη λαμβάνουν μέτρα ενάντια στις αποφάσεις του Οργανισμού ή αδυνατούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Ο μηχανισμός προβλέπει την ύπαρξη και άλλων κρατών ως τρίτο μέρος, τα οποία έχουν εμπορικό συμφέρον στη συγκεκριμένη υπόθεση και απολαμβάνουν κάποια δικαιώματα (wto.org/disp1_e). Στη συνέχεια τα μέρη καλούνται σε διαβουλεύσεις, και αν αυτές δεν καταλήξουν σε επίλυση της διαφοράς, τότε το θιγόμενο κράτος δύναται να ζητήσει να συγκροτηθεί ένα panel.

Το panel αποτελείται από ειδικούς από άλλες χώρες που δεν εμπλέκονται στην υπόθεση και το οποίο θα εξετάσει τη διαφορά συντάσσοντας στο τέλος μια έκθεση προς το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών του Οργανισμού. Το Όργανο, με βάση την έκθεση του panel θα εκδώσει την τελική ετυμηγορία, η οποία γίνεται απόλυτα σεβαστή από τα κράτη. Στην περίπτωση που ένα από τα κράτη, τα έχοντα την αντιδικία, διαφωνεί με την έκθεση του panel μπορεί ασκήσει έφεση η οποία θα εξεταστεί από το Εφετείο του μηχανισμού. Η έκθεση που θα συντάξει το Εφετείο υιοθετείται από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών, το οποίο μαζί με την έκθεση του panel θα συντάξει το τελικό κείμενο που θα λύσει τη διαφορά των κρατών.

Η Συμφωνία που συνομολογήθηκε από τα κράτη για την επίλυση των διαφορών στο πλαίσιο του Οργανισμού περιλαμβάνει πέντε σημεία. Πρώτον, η Συμφωνία για την επίλυση διαφορών αναγνωρίζεται ως ο κεντρικός άξονας για την επίτευξη της ασφάλειας του πολυμερούς εμπορικού συστήματος που υπάρχει σήμερα (αρ. 3.2 της Συμφωνίας). Δεύτερον, με τη Συμφωνία προβλέπεται η σύσταση των δύο οργάνων, ενός μόνιμου Οργάνου για τη Διευθέτηση Διαφορών και ενός Οργάνου για τις Εφέσεις. Τρίτον, στη Συμφωνία ορίζεται σαφώς ο χρονικός ορίζοντας επίλυσης της διαφοράς, έτσι ώστε η διαδικασία της επίλυσης να έχει τελειώσει μέσα σε εννέα μήνες και η έφεση να μην μπορεί να υπερβεί το δωδεκάμηνο. (Κότιος, 2004)

Το τέταρτο σημείο αναφέρει πως οι εισηγήσεις των panels λαμβάνονται ως έγκυρες μόνο όταν δεν υπάρχει ομόφωνη απόρριψη από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών και επίσης όταν καμία από τις εμπλεκόμενες χώρες δεν έχει ασκήσει έφεση. Ακόμα, η εισήγηση του Εφετείου, του επταμελούς οργάνου που επανεξετάζει την υπόθεση διευθέτησης της διαφοράς, θεωρείται και εδώ έγκυρη όταν το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών δεν την έχει απορρίψει ομόφωνα. (Κότιος, 2004)

Τέλος, το πέμπτο σημείο της Συμφωνίας αφορά την εποπτεία της εφαρμογής των αποφάσεων από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών. Η εποπτεία για τήρηση των συμφωνηθέντων θεωρείται πολύ σημαντική, αφού αν το όργανο κρίνει πως δεν υπάρχει συμμόρφωση του κράτους, μπορεί, μετά από ένα αίτημα του μέρους που εξακολουθεί να θίγεται, να εγκρίνει τη επιβολή αντιμέτρων του ενός προς το άλλο μέρος. (Κότιος, 2004)

Μεγάλη και θεμελιώδης αδυναμία του θεσμού επίλυσης διαφορών μέσω του Οργανισμού είναι το γεγονός πως ο Οργανισμός δεν μπορεί να ενεργοποιήσει τις διαδικασίες παρά μόνο όταν το θιγόμενο μέρος προσφύγει σε αυτόν ζητώντας προστασία από τυχόν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές άλλου κράτους. Επίσης, άλλα κράτη μέλη δεν μπορούν να προσφύγουν στον Οργανισμό και να καταγγείλουν καταπάτηση εμπορικών κανόνων και συμφωνιών αν δεν θίγονται τα ίδια από αυτό. (Κότιος, 2004)

Είναι σημαντικό να τονιστεί, όμως, πως θα ήταν πιο συμφέρον για το διεθνές εμπόριο αν ο Οργανισμός μπορούσε να παρεμβαίνει αυτοδικαία και να διορθώνει τις διαφορές που προκύπτουν (Κότιος, 2004). Με αυτό τον τρόπο, θα μπορούσε να στηριχθεί και να βοηθηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό το διεθνές εμπόριο, αφού θα υπήρχε μια παγκόσμια αρχή που θα

εξασφάλιζε την ομαλή λειτουργία του πολυμερούς εμπορίου και την απρόσκοπτη τήρηση των κανόνων, ενώ σε περίπτωση καταστρατήγησης των επιταγών του Οργανισμού, τα κράτη θα γνώριζαν πως θα έρχονταν αυτομάτως αντιμέτωπα με κυρώσεις.

Ακόμα όμως και με τη δομή που έχει σήμερα ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών στα πλαίσια του Οργανισμού, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των μονομερών αμυντικών μέτρων από κάποιες χώρες, γεγονός που συνέβαινε αρκετά συχνά τα προηγούμενα χρόνια οδηγώντας τις άλλες χώρες στην υιοθέτηση μέτρων ως αντίποινα και τελικά στην έναρξη εμπορικών πολέμων. (europarl.europa.eu/FTU_5.2.2)

Ο Οργανισμός μπορεί να επιλύει εμπορικές διαφορές και να επιβάλει τις αποφάσεις αποτρέποντας την κλιμάκωση των αντιπαραθέσεων που αν δεν αντιμετωπίζονταν, ήταν πολύ πιθανό να είχαν σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία των αντιμαχόμενων πλευρών. Είναι επίσης, γεγονός πως οποιοδήποτε κράτος μέλος του Οργανισμού, έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στον μηχανισμό επίλυσης διαφορών, να καταγγείλει ένα άλλο κράτος για παράβαση και ο Οργανισμός να μπορεί να επιδικάσει αποζημίωση στο θιγόμενο κράτος. (europarl.europa.eu/emporikoi-polemoi-roia-einai-ta-ergaleia-amunas-tis-ee)

2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μια εμπορική διαμάχη αναφέρεται στην επιβολή μέτρων από τη μία χώρα στην άλλη, μέτρα τα οποία δυσκολεύουν και εμποδίζουν τη διεξαγωγή του εμπορίου πολλών προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ τους. Οι αιτίες των εμπορικών διενέξεων αναζητούνται στην προσπάθεια των κρατών να αποκομίσουν περισσότερα οφέλη από το εμπόριο και να αυξήσουν τα οικονομικά τους μεγέθη.

Θεωρώντας πως αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω του προστατευτισμού, παρατηρείται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό τη σημερινή εποχή, η προσπάθεια των κρατών να προστατεύσουν τα εγχωρίως παραγόμενα αγαθά, κάτι το οποίο αποτελεί δείγμα της θέλησης των κρατών για επίτευξη μεγάλης οικονομικής ισχύος. Η οικονομική ισχύς σε διεθνές επίπεδο, θεωρούν τα

κράτη πως μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την υιοθέτηση μέτρων για την υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων και προϊόντων.

Επίσης, μια αιτία εμπορικών διαφορών είναι η τάση των κρατών να καταστούν δυνατοί και κυρίαρχοι παίκτες σε οικονομικό και κατ'επέκταση σε πολιτικό επίπεδο με την προσδοκία να ξεπεράσουν τις υπόλοιπες χώρες σε ρυθμούς ανάπτυξης. Οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης που θα παρουσιάσει μια χώρα οδηγούν στη βελτίωση της ζωής των πολιτών και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.

Οι εμπορικές διαμάχες θα πρέπει να λύνονται όσο το δυνατόν πιο γρήγορα από το χρόνο εκδήλωσης τους και με αποτελεσματικό τρόπο για τα εμπλεκόμενα μέρη. Η επίλυση μιας εμπορικής διαμάχης μπορεί να πραγματοποιηθεί με διμερείς συνομιλίες μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών, τα οποία στις συζητήσεις θα αποσαφηνίσουν τα μεταξύ τους προβλήματα προσπαθώντας να περιορίσουν τις δυσμενείς συνέπειες της διαμάχης και να φτάσουν στην τελική λύση.

Ένας άλλος τρόπος επίλυσης εμπορικών διαφορών είναι στο πλαίσιο του μηχανισμού επίλυσης διαφορών που υπάρχει στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου από την εποχή της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου. Ήδη από την εποχή της Συμφωνίας υπήρχε ένα πολύ καλά οργανωμένο σύστημα επίλυσης εμπορικών διαφορών μεταξύ των κρατών μελών.

Τα σύστημα εξελίχθηκε με την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου το 1995 και μπορούν τα όργανα που απαρτίζουν το μηχανισμό επίλυσης διαφορών να βοηθήσουν τα κράτη στην επίλυση της διαφοράς τους. Τα όργανα είναι το Σώμα Επίλυσης Διαφορών, το Panel και το Εφετείο τα οποία ενεργώντας πάντα με γνώμονα το παγκόσμιο εμπορικό συμφέρον, υποστηρίζουν τα κράτη στις συνομιλίες για μια κοινή αποδεκτή λύση ή αν αυτό δεν είναι εφικτό ορίζουν εκείνα την αρμόζουσα λύση στην εμπορική διένεξη με την επιβολή κανόνων και συστάσεων.

Ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών του Οργανισμού ενεργοποιείται μόνο έπειτα από καταγγελία ενός κράτος, του οποίου θίγονται τα εμπορικά συμφέροντα από παραβάσεις στην εμπορική νομοθεσία ενός άλλου κράτους, περιλαμβάνοντας συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο που εξασφαλίζει την ύπαρξη κανόνων διεξαγωγής των συζητήσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων πλευρών. Επίσης, βοηθά τα κράτη να φτάσουν στην αμοιβαία αποδεκτή λύση, η οποία μπορεί

να επιτευχθεί σε οποιοδήποτε στάδιο τη διαδικασίας. Η ύπαρξη του μηχανισμού καθίσταται πολύ σημαντική και τα κράτη υπακούν στις συστάσεις και τους κανόνες που αποφασίζονται, εξασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις για ελεύθερο εμπόριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bull H. (2007), Η Άναρχη Κοινωνία, Μελέτη της τάξης στην παγκόσμια πολιτική, Γ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Macmillan Press, Αθήνα
2. Κότιος Α. (2004), Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και Διεθνής Εμπορική Πολιτική στον 21^ο αιώνα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
3. unctad.org : <https://unctad.org/en/Pages/DITC/TNCD/Dispute-Settlement-in-International-Trade.aspx>
4. europarl.europa.eu/FTU_5.2.2:
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_5.2.2.pdf
5. europarl.europa.eu/emporikoi-polemoi-poia-einai-ta-ergaleia-amunas-tis-ee:
<http://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20180308STO99328/emporikoi-polemoi-poia-einai-ta-ergaleia-amunas-tis-ee>
6. wto.org/disp1_e: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/disp1_e.htm
7. wto.org/dispu_body_e:
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_body_e.htm
8. wto.org/appellate_body_e:
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/appellate_body_e.htm
9. wto.org/Understanding:
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/ursum_e.htm#Understanding
10. wto.org/wto_dg_stat_e:
https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/wto_dg_stat_e.htm

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο της οικονομικής ανάλυσης, θα περιγραφεί η αγορά ως ο τόπος της εμπορικής δραστηριότητας, θα αναλυθούν τα μεγέθη που απαρτίζουν την εξίσωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και θα προσδιοριστούν οι επιδράσεις του εμπορίου στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και στην ευημερία των κατοίκων μιας χώρας.

3.2 Η ΑΓΟΡΑ

Η αγορά είναι το μέρος όπου γίνονται συναλλαγές μεταξύ αγοραστών και πωλητών εκφράζοντας τη ζήτηση και την προσφορά ενός αγαθού. Μέσα από τη συνεργασία οι δύο ομάδες, αγοραστές και πωλητές, θα βρουν την κοινή αποδεκτή τιμή συναλλαγής, η οποία και σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση και την προσφορά, θα οδηγήσει στο βέλτιστο αποτέλεσμα για όλους. Το βέλτιστο αποτέλεσμα για τα μέλη μιας κοινωνίας σημαίνει πως αγοραστές και πωλητές συμφώνησαν σε μια τιμή και ποσότητα ισορροπίας όπου και οι δυο πλευρές της αγοράς είναι ικανοποιημένες. (Αγιακλόγλου, Πέκκα-Οικονόμου 2014)

Εξάλλου, σκοπός της εμπορικής δραστηριότητας είναι η μεγιστοποίηση της χρησιμότητας είναι από τη μία, για τους καταναλωτές και η επίτευξη κέρδους για τους παραγωγούς. Όλα αυτά μπορούν να ισχύσουν στην περίπτωση που το εμπόριο έχει θετική επίδραση στο πλεόνασμα καταναλωτή και παραγωγού.

Πιο συγκεκριμένα, το πλεόνασμα του καταναλωτή αφορά το ποσό που λαμβάνει ως κέρδος ο καταναλωτής αν αγοράσει ένα αγαθό στην τιμή που αυτό έχει και στην τιμή που ήταν διατεθειμένος να πληρώσει (Krugman, Obstfeld, Melitz 2016). Το πλεόνασμα για καταναλωτή

επιτυγχάνεται μέσα από την αγορά αγαθών που είναι συμφέροντα για εκείνον και μεγιστοποιούν την ευημερία του.

Το πλεόνασμα του παραγωγού αναφέρεται στη διαφορά της τιμής που ο παραγωγός ήταν διατεθειμένος να πουλήσει το αγαθό και στην τιμή την οποία πέτυχε τελικά να το πουλήσει (Krugman, Obstfeld, Melitz 2016). Το πλεόνασμα του παραγωγού επιτυγχάνεται μέσα από την προσφορά αγαθών σε τιμή και ποσότητα που θα του αποφέρουν κέρδος.

Το πλεόνασμα του καταναλωτή και του παραγωγού αποτελούν το συνολικό πλεόνασμα της κοινωνίας από το οποίο διαφαίνεται ο ρυθμός μεγέθυνσης των δεικτών που αντικατοπτρίζουν την ανάπτυξη μιας κοινωνίας. Το πλεόνασμα που μπορεί να επιτευχθεί από την εμπορική δραστηριότητα είναι πολύ σημαντικό γιατί μπορεί να οδηγήσει στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Το εμπόριο καταλαμβάνει σημαντικό κομμάτι στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μιας χώρας ενώ ο αριθμός και το πλήθος των εισαγωγών και εξαγωγών μιας χώρας υποδηλώνει την ευμάρεια και την ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας.

Ισχύει η εξίσωση $Y = C + I + G + NX$ όπου Y είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, C είναι η ιδιωτική κατανάλωση, I είναι οι επενδύσεις, G είναι οι κρατικές δαπάνες και NX είναι οι καθαρές εξαγωγές. Η εξίσωση παρουσιάζει την αλληλεπίδραση όλων των μεγεθών στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, το θετικό πρόσημο του οποίου αντικατοπτρίζει την ευρωστία της εγχώριας οικονομίας. Είναι σημαντικό να υπάρχει η θετική επίδραση όλων των μεγεθών στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μιας χώρας.

Η κατανάλωση αποτελεί τη σημαντικότερη παράμετρο του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στις περισσότερες χώρες του κόσμου (Krugman, Obstfeld, Melitz 2016) και αφορά την αγορά αγαθών και υπηρεσιών για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών. Το κομμάτι της κατανάλωσης που περιλαμβάνεται στην εξίσωση αφορά τις καταναλωτικές δαπάνες μόνο των νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες.

Η επένδυση αναφέρεται στο κομμάτι του προϊόντος που αποφασίζεται να χρησιμοποιηθεί από τις επιχειρήσεις σε μελλοντικό χρόνο (Krugman, Obstfeld, Melitz 2016) αποτελώντας δείγμα ευρωστίας μια οικονομίας αφού αντικατοπτρίζει την αύξηση του διαθέσιμου

κεφαλαίου. Ουσιαστικά, μέσω της επένδυσης, αγοράζονται αγαθά τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον για την παραγωγή περισσότερων αγαθών και υπηρεσιών μέσα στην εγχώρια οικονομία. (Mankiw, Taylor 2014)

Οι κρατικές δαπάνες περιγράφουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αγοράζονται από το δημόσιο τομέα και την κρατική διοίκησης γενικότερα. Στον τομέα των κρατικών δαπανών συμπεριλαμβάνονται και οι μισθοί των κρατικών υπαλλήλων, λειτουργών και λοιπών αξιωματούχων.

Οι καθαρές εξαγωγές αντιπροσωπεύουν τη διαφορά που προκύπτει όταν από την αξία των εξαγωγών αφαιρεθεί η αξία των εισαγωγών. Ουσιαστικά περιγράφουν την αγορά των εγχωρίως παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών από ξένους καταναλωτές, η εξαγωγή δηλαδή των προϊόντων σε άλλες χώρες, μείον την αγορά ξένων αγαθών από τους εγχωρίους καταναλωτές, όταν δηλαδή αγαθά που έχουν παραχθεί σε μία χώρα φτάνουν στην εσωτερική αγορά μιας άλλης χώρας. (Mankiw, Taylor 2014)

Ο τομέας του εμπορίου συνδέεται με όλα τα μεγέθη που απαρτίζουν την εξίσωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας του εμπορίου συνδέεται με την κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών, με τους καταναλωτές θα θέλουν να επιτύχουν τον άριστο συνδυασμό τιμής και ποσότητας με στόχο τη μεγιστοποίηση της χρησιμότητας τους μέσα από τη συναλλαγή.

Η επιχείρηση επιθυμεί και εκείνη άριστο συνδυασμό τιμής και πωλούμενης ποσότητας κάτι το οποίο θα την οδηγήσει σε μεγιστοποίηση κερδών, κέρδη τα οποία θα μπορέσει να επενδύσει όχι μόνο στη βελτίωση της γραμμής παραγωγής της αλλά και σε άλλους τομείς της οικονομίας. Επίσης, ο προσανατολισμός των εγχωρίων επιχειρήσεων στις εισαγωγές και στις εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών επηρεάζει θετικά τους ρυθμούς ανάπτυξης όλων των μεγεθών τόσο στο εγχώριο όσο και στο διεθνές περιβάλλον.

Οι κρατικές δαπάνες επηρεάζουν το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αλλά δεν έχουν σχέση με την επίδραση του εμπορίου σε αυτό, στην περίπτωση των ανοικτών οικονομιών, όπως οι οικονομίες των περισσότερων χωρών του κόσμου τη σημερινή εποχή, παρά μόνο σε κλειστές και κρατικά ελεγχόμενες οικονομίες.

Οι καθαρές εξαγωγές είναι η διαφορά των εισαγωγών και των εξαγωγών που συναποτελούν την εμπορική δραστηριότητα σε μια χώρα. Το μέγεθος των εισαγωγών και των εξαγωγών σε μια χώρα, αποτελεί δείκτη ευημερίας, αφού πρώτον, αντανακλά την παραγωγική δραστηριότητα της οικονομίας που μπορεί και εξάγει τα αγαθά που παράγει. Όσο υπάρχουν οι προϋποθέσεις για αύξηση των προϊόντων εγχώριας παραγωγής, όπως σταθερό πολιτικό, οικονομικό περιβάλλον, τόσο θα αυξάνονται και οι εξαγωγές αυτών των προϊόντων.

Δεύτερον, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές συνδέονται και με την κατανάλωση σε μια χώρα. Η ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών από το εξωτερικό οδηγεί σε αύξηση των εισαγωγών. Αυτή η τάση αύξησης υποδηλώνει πως τα άτομα έχουν το απαιτούμενο εισόδημα να τα αγοράσουν και οι επιχειρήσεις έχουν απαιτούμενο κέρδος που τους εξασφαλίζει τη δυνατότητα για την ύπαρξη συναλλαγής στο πλαίσιο των εισαγωγών. Κατά συνέπεια, μια αύξηση της ζήτησης αυτών αγαθών και υπηρεσιών θα έχει θετικό αντίκτυπο τις εισαγωγές τους στην εγχώρια αγορά.

3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα μεγέθη της εξίσωσης που αποτελούν το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μιας οικονομίας ($Y = C + I + G + NX$) είναι πολύ σημαντικά στη μελέτη για την ύπαρξη θετικών ρυθμών ανάπτυξης σε μια κοινωνία. Η θετική επίδραση τόσο των καθαρών εισαγωγών (NX), όσο και των επενδύσεων (I) και της κατανάλωσης (C) στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Y), είναι στοιχείο που θα υποδηλώσει ανάπτυξη και μεγέθυνση στη χώρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγιακλόγλου Χ. - Πέκκα-Οικονόμου Β. (2014), Η Μικροοικονομική Προσέγγιση της Σύγχρονης Επιχείρησης, Α΄ Έκδοση, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
2. Krugman R. P., Obstfeld M., Melitz J. M. (2016), Διεθνής Οικονομική, Θεωρία και Πολιτική, 4^η Βελτιωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
3. Mankiw N. G., Taylor P. M. (2014), Economics, 3rd Edition, Cengage Learning, United Kingdom

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ - ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί λεπτομερώς το ιστορικό πλαίσιο των εμπορικών σχέσεων των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι οικονομικοί δεσμοί που τις συνδέουν. Επίσης, θα καταγραφούν οι συμφωνίες που έχουν υπογράψει κατά καιρούς οι δύο οικονομικοί εταίροι.

4.2 Η ΣΧΕΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει εμπορικές σχέσεις με όλες τις χώρες του κόσμου ως αποτέλεσμα της εξωστρέφειας που τη διακρίνει και της προσπάθειάς της να μεταλαμπαδεύσει τις ιδέες της για ελεύθερο εμπόριο σε όλα τα κράτη.

Είναι μία από τις τρεις μεγαλύτερες εμπορικές δυνάμεις σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα του διεθνούς εμπορίου μαζί με την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής συνδέονται με ιστορικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς δεσμούς και μέσα από αυτή τη συνεργασία έχουν βοηθήσει στην παγκόσμια πρόοδο και ανάπτυξη. Σε διμερές επίπεδο αλλά και μέσα από τους διεθνείς οργανισμούς που συμμετέχουν, έχουν να επιδείξουν πολλά στην προσπάθεια για την ευημερία των πολιτών τους.

Είναι γεγονός πως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ενθάρρυναν τη δημιουργία της Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τη δεκαετία του 1950 και την πορεία προς την οικονομική ενοποίηση, καθώς θεώρησαν πως μια ενωμένη Ευρώπη, απαλλαγμένη από εχθρότητες μεταξύ των κρατών της, θα αποτελούσε τον πλέον αξιόπιστο εταίρο της. Κάτι τέτοιο θα

οδηγούσε σε οικονομική ανάπτυξη την Ευρώπη και θα την καθιστούσε οικονομικά ισχυρή στο παγκόσμιο σύστημα. (Αρβανιτόπουλος, Ήφαιστος, 2007)

Είναι χρήσιμο να τονιστεί όμως πως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όσο ενθουσιώδεις ήταν με την ιδέα της ενωμένης Ευρώπης, άλλο τόσο είδαν με σκεπτικισμό την απόφαση των Ευρωπαϊκής Ένωσης για οικονομική και νομισματική ενοποίηση και τη δημιουργία του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Αυτή η οπτική είχε ως βάση την πεποίθηση των Ηνωμένων Πολιτειών πως με το ενιαίο νόμισμα η Ένωση θα καταστεί ανταγωνιστική απέναντι τους και όχι ισότιμος οικονομικός εταίρος όπως ήταν πάντα. (Αρβανιτόπουλος, Ήφαιστος, 2007)

Κάτι τέτοιο δεν ίσχυσε αφού διαψεύστηκαν οι απόψεις των Ηνωμένων Πολιτειών και τα επόμενα χρόνια επέδειξαν πως η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, είναι οι σημαντικότεροι οικονομικοί εταίροι τόσο μεταξύ τους όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι δεσμοί των δύο πλευρών στον τομέα του εμπορίου είναι πολύπλευροι, καλύπτοντας όλο το φάσμα της εμπορικής δραστηριότητας και συντελώντας στην εγχώρια οικονομική τους ανάπτυξη.

Επίσης, οι οικονομικοί δεσμοί που συνδέουν τις δύο πλευρές είναι σημαντικοί, αφού ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εισάγουν και εξαγουν προϊόντα και υπηρεσίες ή έχουν ανοίξει παραρτήματα τους στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ το αντίστοιχο συμβαίνει και στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τις επιχειρήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών. Το εμπόριο παραμένει ο σημαντικότερος συνδετικός κρίκος μεταξύ των δύο πλευρών δίνοντας το δικαίωμα πρόσβασης σε μεγάλη γκάμα αγαθών και υπηρεσιών στους κατοίκους των δύο πλευρών του Ατλαντικού.

Παρά το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής παραμένουν οι μεγαλύτερη εξαγωγική χώρα της Ένωσης, παρατηρούνται πλείστα προβλήματα στην εμπορική τους σχέση, προβλήματα που δημιουργούν δυσκολίες στην μετακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών και πρώτων υλών και εμποδίζουν την πρόσβαση των πολιτών σε αγαθά και υπηρεσίες που βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής του.

Με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής η εμπορική σχέση υπάρχει από την περίοδο της αρχής του Ψυχρού Πολέμου και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα το 1952 στο Παρίσι και έπειτα με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της

Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας το 1957 στη Ρώμη. Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής όσο και οι Κοινότητες διαπνέονται από τις ίδιες αξίες για το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα των πολιτών και την ελεύθερη οικονομία.

Η επίσημη συμφωνία για τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των Κοινοτήτων και των Ηνωμένων Πολιτειών άργησε πολύ και δεν πραγματοποιήθηκε παρά μόνο μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, την πτώση του Τείχους του Βερολίνου και της Σοβιετικής Ένωσης και τη δημιουργία μονοπολικού διεθνούς συστήματος με μόνη υπερδύναμη τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Στη βάση πως οι σχέσεις τους αποτελούν ένα παράγοντα σταθερότητας μέσα σε έναν κόσμο που άλλαζε εκείνη την περίοδο, λόγω των κοσμοϊστορικών γεγονότων που συντελούνταν σε παγκόσμιο επίπεδο, οι Κοινότητες και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το Νοέμβριο του 1990 υπέγραψαν τη Διατλαντική Διακήρυξη. Με αυτή τη Διακήρυξη τα δύο μέρη συμφώνησαν να καλλιεργήσουν τη συνεργασία τους διαπνεόμενοι από την αξία της ισότητας και να διαβουλεύονται από κοινού και να συνεργάζονται πάνω σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος δημιουργώντας έτσι επίσημο δίκτυο επαφών. (europedia.moussis.eu)

Το 1995 υπέγραψαν το Διατλαντικό Πρόγραμμα Εργασίας που συμπλήρωσε τη Διακήρυξη του 1990 οργανώνοντας τη συνεργασία των δύο εταίρων σε τέσσερις προτεραιότητες. Πρώτον, τα μέρη να εργαστούν για τη διάδοση των αξιών της ειρήνης και της δημοκρατίας, βοηθώντας στην εδραίωση της σταθερότητας και της ανάπτυξης σε όλες τις χώρες του κόσμου, δεύτερον, να συμβάλουν στην ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου και στην καθιέρωση στενότερων διμερών οικονομικών σχέσεων, τρίτον, να προσπαθήσουν για τη δημιουργία στενότερων δεσμών μεταξύ των εταίρων και τέταρτον, να μπορούν να ανταπεξέρχονται στις παγκόσμιες προκλήσεις. (europedia.moussis.eu)

Το Μάιο του 1998 η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής υπέγραψαν την Διατλαντική Οικονομική Εταιρική Σχέση, ενώ το Νοέμβριο του ίδιου έτους ξεκίνησαν συνομιλίες με σκοπό τη σύναψη διμερών συμφωνιών για διάφορα προϊόντα, οι οποίες όταν τέθηκαν σε ισχύ διευκόλυναν κατά πολύ το εμπόριο μεταξύ τους. Η περαιτέρω εμβάθυνση της εμπορικής συνεργασίας των δύο πλευρών αποτυπώνεται στην υπογραφή, το 2002, της Θετικής Οικονομικής Ατζέντας. (Μουτσάτσος, 2007)

Στην πορεία των χρόνων έχουν δημιουργηθεί πολλές διαφορές μεταξύ των δυο πλευρών, οι οποίες λύθηκαν με διάλογο και συνεργασία, όπως το εμπόριο πολιτικών αεροσκαφών μεγάλης δυναμικότητας, τα προβλήματα κτηνιατρικής φύσεως αναφορικά με το χοιρινό και το μοσχαρίσιο κρέας και η κοινή οργάνωση αγοράς της μπανάνας. (europedia.moussis.eu)

Υπήρχαν όμως και περίοδοι έντονων διενέξεων μεταξύ των δύο πλευρών που ήταν πολύ δύσκολο να επιλυθούν, όπως για παράδειγμα η οδηγία του 1992 από την Ευρωπαϊκή Ένωση που εμποδίζει την εισαγωγή κρεάτων από τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες επιτρέπουν τη πάχυνση ζώων με ορμόνες και η απόφαση των Ηνωμένων Πολιτειών για επιβολή δασμών μέχρι 30% στην εισαγωγή χάλυβα. (europedia.moussis.eu)

Ειδικότερα, η Ένωση αντέδρασε στην απόφαση επιβολής δασμών στις εισαγωγές χάλυβα και έτσι η Επιτροπή έχοντας τη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το 2002 εξέδωσε τους Κανονισμούς 560/2002, 1694/2002 και 2142/2003 για την υιοθέτηση προσωρινών μέτρων διασφάλισης κατά των εισαγωγών ορισμένων προϊόντων χάλυβα ξεκινώντας παράλληλα διαδικασία έρευνας για τα μέτρα διασφάλισης με στόχο την προστασία της ευρωπαϊκής αγοράς χάλυβα από την απόφαση των Ηνωμένων Πολιτειών. Σε συνέχεια όλων αυτών των γεγονότων η Ένωση προσέφυγε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου ώστε να επιλυθεί η διαφωνία. Η Ένωση δικαιώθηκε και έτσι όλα τα μέτρα καταργήθηκαν το 2003. (europedia.moussis.eu)

Σχετικά με τα θέματα dumping και antidumping υπάρχουν διαφορές μεταξύ της Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών, διαφορές οι οποίες εντοπίζονται στον αμερικανικό νόμο του 1916 για το antidumping, ο οποίος επιτρέπει την εκκίνηση αστικών και ποινικών διαδικασιών με στόχο την επιβολή κυρώσεων για πρακτικές dumping και θεωρείται ασυμβίβαστος με τις αρχές και τις επιταγές του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Η Ένωση το 2003 ψήφισε τον Κανονισμό 2238/2003 με τον οποίο προστατεύει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν καταγγελίες με βάση το νόμο του 1916. (europedia.moussis.eu)

Ειδικότερα, ο Κανονισμός 2238/2003 προβλέπει την απαγόρευση της αναγνώρισης και εκτέλεσης, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δικαστικών ή διοικητικών αποφάσεων που βασίζονται στο νόμο του 1916 και τη δυνατότητα των επιχειρήσεων και των κατοίκων της Ένωσης να κινηθούν δικαστικά και να διεκδικήσουν την επιστροφή των δαπανών και των τόκων που επιβαρύνθηκαν ως απόρροια αυτού του νόμου. (europedia.moussis.eu)

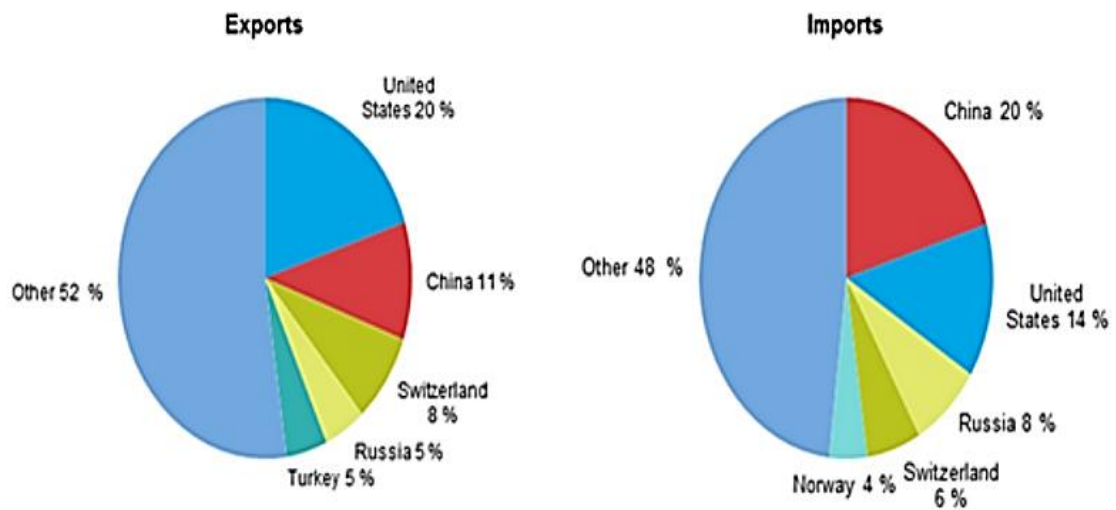

Τον Ιούλιο του 2013 ξεκίνησαν οι διαβουλεύσεις για την υπογραφή μεταξύ των δύο πλευρών της Διατλαντικής Εταιρικής Σχέσης Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP), οι οποίες όμως σταμάτησαν μετά την εκλογή του Donald Trump, ως Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών.

Σκοπός της TTIP ήταν η θέσπιση νέων κανόνων για τη διευκόλυνση εισαγωγών και εξαγωγών μεταξύ της Ένωσης και των Ηνωμένων πολιτειών ώστε να υπάρχει δικαιότερο εμπόριο και να τηρούνται τα πρότυπα ασφαλείας τροφίμων και υγείας. Ακόμα, μέσω της Εταιρικής Σχέσης γίνονταν προσπάθεια για μείωση της γραφειοκρατίας με την οποία έρχονται αντιμέτωπες οι επιχειρήσεις που εξάγουν τα προϊόντα τους στις Ηνωμένες Πολιτείες και θα προωθούνταν το άνοιγμα της αμερικάνικης αγοράς, δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, στις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (publications.europa.eu)

Το 2014 υπεγράφη μεταξύ της Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών αναθεωρημένο μνημόνιο συμφωνίας το οποίο ρυθμίζει πρώτον, τις εισαγωγές από τις Ηνωμένες Πολιτείες βόειου κρέατος από ζώα στα οποία δεν έχουν χορηγηθεί ορισμένες αυξητικές ορμόνες και δεύτερον, τους αυξημένους δασμούς που επιβάλλονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες σε κάποια προϊόντα της Ένωσης. (europaedia.moussis.eu)

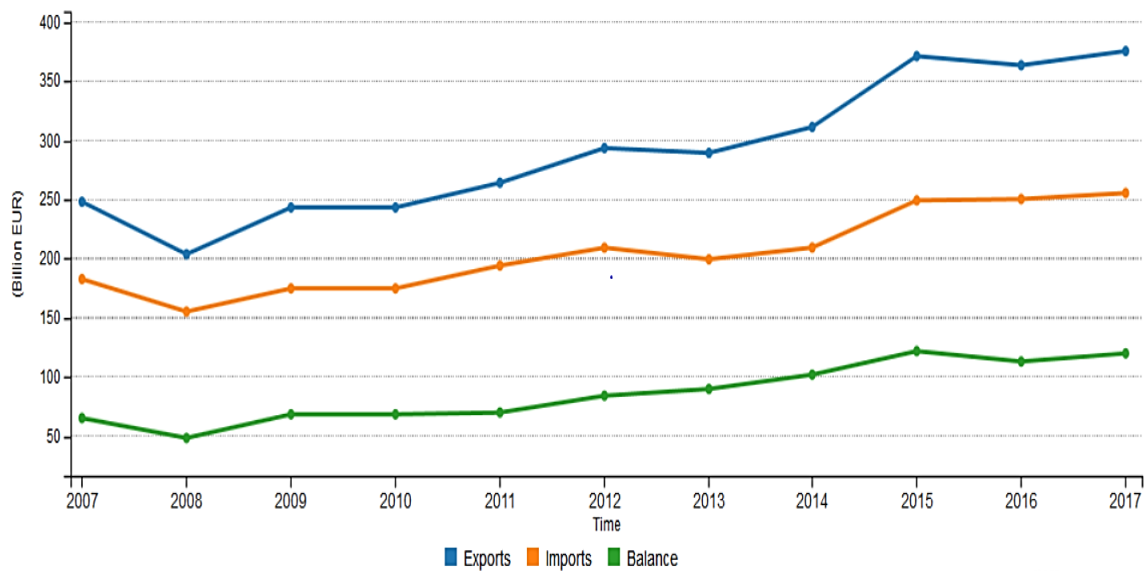
Αναφορικά με την εμπορική δυναμικότητα των δύο εταίρων, από τα στοιχεία που υπάρχουν, φαίνεται πως το 2017 οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ήταν ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις εξαγωγές και ο δεύτερος εμπορικός εταίρος στις εισαγωγές ευρωπαϊκών προϊόντων μετά την Κίνα.

Εικόνα 1 : Η θέση των Ηνωμένων Πολιτειών μεταξύ των κύριων εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2017

(ec.europa.eu/eurostat)

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές παρουσιάζουν μια αυξητική τάση την τελευταία δεκαετία δείγμα της σύμπραξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών στον τομέα του εμπορίου και της σημαντικότητας που έχει η μία για την άλλη σε αυτόν τον τομέα.

Εικόνα 2 : Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών, 2007-2017

(ec.europa.eu/eurostat)

Και το 2017 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής βρίσκονταν στην πρώτη θέση ως προορισμός των εξαγωγών της Ένωσης απορροφώντας το 20% των συνολικών εξαγωγών της σε αγαθά. Στον τομέα των εισαγωγών αγαθών στην Ένωση, οι Ηνωμένες Πολιτείες κατείχαν τη δεύτερη θέση, μετά την Κίνα, μεταξύ των εταίρων της Ένωσης, με ποσοστό που φτάνει το 13,8% των εισαγόμενων προϊόντων της Ένωσης. Επίσης, η Ένωση είναι ο μεγαλύτερος επενδύτης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής όπως και οι Ηνωμένες Πολιτείες στην Ένωση. (europarl.europa.eu)

Πίνακας 1 : Συναλλαγές ΕΕ-ΗΠΑ σε εμπορεύματα την περίοδο 2015-2017 (δισ. ευρώ)

Έτος	Εισαγωγές αγαθών στην ΕΕ από τις ΗΠΑ	Εξαγωγές αγαθών από την ΕΕ προς τις ΗΠΑ	Ισοζύγιο ΕΕ (εμπορεύματα)
2015	249,4	371,3	+122,0
2016	250,5	363,7	+113,2
2017	256,2	375,8	+119,7

(europarl.europa.eu)

Πίνακας 2 : Συναλλαγές ΕΕ-ΗΠΑ σε υπηρεσίες την περίοδο 2014-2016 (δισ. ευρώ)

Έτος	Εισαγωγές υπηρεσιών στην ΕΕ από τις ΗΠΑ	Εξαγωγές υπηρεσιών από την ΕΕ προς τις ΗΠΑ	Ισοζύγιο ΕΕ (υπηρεσίες)
2014	190,4	196,2	+5,9
2015	205,5	223,4	+17,9
2016	219,3	218,0	-1,3

(europarl.europa.eu)

Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής είναι οι πιο σημαντικοί παίκτες του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος. Η οικονομική αλλά και η πολιτική τους δύναμη είναι αρκετά μεγάλη σε σημείο που ορίζουν τον τρόπο επίτευξης της παγκόσμιας ανάπτυξης.

4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής συνδέονται με πολύχρονους πολιτικούς και οικονομικούς δεσμούς. Και οι δύο βοήθησαν τα μέγιστα στην αποκατάσταση των σχέσεων καλής γειτονίας μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, μέσα από τη συνεργασία για την ίδρυση διεθνών οργανισμών. Η υποστήριξη, από την αρχή, των Ηνωμένων Πολιτειών στη δημιουργία της ενωμένης Ευρώπης έδωσε το έναυσμα για την ανάπτυξη της περιοχής.

Σε οικονομικό επίπεδο βοήθησαν στην ανάπτυξη των οικονομιών των χωρών και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού και έθεσαν τις βάσεις για την οικοδόμηση της συνεργασίας των κρατών όπως ισχύει σήμερα. Αυτή ακριβώς η συνεργασία δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου, συμβάλλοντας στην κοινωνική ευημερία.

Οι σχέσεις καλής γειτονίας και συμμαχίας έχουν βοηθήσει στην εδραίωση αισθήματος ειρήνης και ασφάλειας στην περιοχή και έχουν καταστήσει τα εδάφη τους πρόσφορα μέρη για ανάπτυξη επενδύσεων, επιχειρηματικότητας και απασχόλησης. Ακόμα και σε περιόδους έντονων ή ήπιων εμπορικών διενέξεων, τα δύο μέρη προχωρούσαν σε λύση με γνώμονα πάντα την πρόοδο των κοινωνιών τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αρβανιτόπουλος Κ. – Ήφαιστος Π. (2007), Ευρωπαϊκές Σχέσεις, Δ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
2. Μουτσάτσος Ι. Δ. (2007) Οι Εξωτερικές Εμπορικές Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο : Μαραβέγιας Ν. - Τσινισιζέλης Μ. (Επιμέλεια) Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές, 50 Χρόνια, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 230-250
3. ec.europa.eu/eurostat : <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180419-1>
4. europarl.europa.eu : http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_5.6.1.pdf
5. europedia.moussis.eu :
http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/25/07/?all=1
6. publications.europa.eu : <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/9a2c5c3e-0d03-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΔΙΑΜΑΧΗ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα περιγραφεί η πρόσφατη διαμάχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής μέσα από την παρουσίαση όλων των γεγονότων και των αποφάσεων που η κάθε πλευρά λάμβανε. Η διαμάχη επιλέχθηκε να αναπτυχθεί και να περιγραφεί σε ξεχωριστό κεφάλαιο, λόγω της σημαντικότητας των δυο πλευρών στο παγκόσμιο εμπορικό και κατ επέκταση οικονομικό σύστημα.

Ακόμα, θα γίνει και μια μικρή αναφορά στην Κοινή Εμπορική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να διαφανούν οι ενέργειες της και οι αποφάσεις της τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και απέναντι στην επιθετική εμπορική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών.

5.2 Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Η πρόσφατη εμπορική διαμάχη μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής αφορά τους δασμούς στο χάλυβα και στο αλουμίνιο που επέβαλε ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, Donald Trump, στα εισαγόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση είδη.

Η εμπορική διαμάχη ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2018 με την επιβολή από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής δασμών 25% επί του εισαγόμενου χάλυβα και 10% επί των εισαγωγών αλουμινίου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν πως με αυτό τον τρόπο, προστατεύουν τα αμερικανικά προϊόντα και πως αυτή ακριβώς η προστασία έχει αντίκτυπο στην αύξηση της απασχόλησης, στην αύξηση της παραγωγής και στη δημιουργία κλίματος αυτάρκειας εντός της χώρας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες εξέταζαν σε δεύτερο στάδιο και την επιβολή δασμών στην εισαγωγή αυτοκινήτων από την Ευρώπη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επέβαλε αντίμετρα ως αντιστάθμισμα των μέτρων που έλαβαν οι Ηνωμένες Πολιτείες με την επιβολή αυξημένων δασμών σε προϊόντα των Ηνωμένων Πολιτειών συνολικού ύψους 2,8 δις \$ και κατήγγειλε τα γεγονότα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Πολλές αμερικάνικες επιχειρήσεις εξέτασαν τη μεταφορά τμημάτων της παραγωγής τους εκτός Ηνωμένων Πολιτειών για να αποφύγουν τους υψηλούς δασμούς που έχουν επιβληθεί. Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί πως οφείλει να κρατήσει μια μετριοπαθή αλλά σταθερή στάση απέναντι στις δράσεις των Ηνωμένων Πολιτειών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποίησε τις Ηνωμένες Πολιτείες πως θα υιοθετήσει αντίμετρα ύψους 264 δις \$ στην περίπτωση που αποφασιστεί η επιβολή περαιτέρω δασμών στις εισαγωγές αυτοκινήτων.

Κερδισμένη από τη διαφαινόμενη διαμάχη φαινόταν η Ρωσία και η Κίνα καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση θεώρησε πως μπορεί να στραφεί στις αγορές των χωρών αυτών στην περίπτωση που οι Ηνωμένες Πολιτείες μετέτρεπαν τη διαμάχη σε πόλεμο και συνέχιζαν την επιβολή δασμών και σε άλλα εισαγόμενα από την Ευρώπη προϊόντα.

Τελικώς όμως, τον Ιούλιο του 2018 ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean-Claude Juncker και ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών, Donald Trump, συμφώνησαν να αποκλιμακώσουν την ένταση που είχε δημιουργηθεί συνομολογώντας μια συμφωνία για την έναρξη των διαπραγματεύσεων και τη μη επιβολή νέων δασμών για όσο διαρκούν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών. Επίσης συμφωνήθηκε η έναρξη προσπάθειας για την αμοιβαία κατάργηση των δασμών στα βιομηχανικά προϊόντα.

Η ιδιότυπη εκχειρία που συμφωνήθηκε μεταξύ των κ. Trump και Juncker, απειλείται ξανά στις αρχές του φθινόπωρου του 2018 καθώς ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών δηλώνει πως η συμφωνία δεν είναι καλή και το Υπουργείο Εμπορίου έχει καταθέσει ένα προσχέδιο στον Πρόεδρο για την επιβολή πρόσθετων δασμών 25% στα εισαγόμενα αυτοκίνητα από την Ευρώπη για λόγους εθνικής ασφαλείας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τη μεριά της προειδοποίησε τις Ηνωμένες Πολιτείες πως θα προβεί σε λήψη αντιμέτρων, εάν γίνει πράξη η επιβολή των δασμών στα αυτοκίνητα.

Η διαμάχη τελικά συνεχίζεται και στις αρχές Φεβρουαρίου του 2019, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακοίνωσε ότι επιβάλλει πρόσθετους δασμούς στα προϊόντα χάλυβα μετά την απόφαση του Προέδρου Trump να επιβάλλει δασμούς στα μέταλλα. Η Ένωση θέτει σε ισχύ ποσοτώσεις στις εισαγωγές χάλυβα έως τον Ιούνιο του 2021, με σκοπό να εμποδίσει την μεγάλη ποσότητα χάλυβα στα κράτη μέλη της, από άλλες χώρες οι οποίες δεν θα μπορούν να εξαγάγουν στις Ηνωμένες Πολιτείες.

5.3 Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ – ΜΕΤΡΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Η Κοινή Εμπορική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης προήλθε ως συνέχεια του κοινού δασμολογίου και της τελωνειακής ένωσης που αποφάσισαν τα κράτη μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας από τα πρώτα χρόνια της ιδρύσεως της, έχοντας ως απώτερο στόχο τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, το 1968 τα κράτη μέλη κατήργησαν τους δασμούς για τα προϊόντα στο μεταξύ τους εμπόριο και παράλληλα αποφάσισαν να επιβάλουν τους ίδιους δασμούς στις εισαγωγές των προϊόντων από τις άλλες χώρες. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986 ανοίγει περισσότερο το δρόμο για την ενιαία αγορά η οποία γίνεται πράξη το 1993 κατοχυρώνοντας την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών.

Όντας αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, η Κοινή Εμπορική Πολιτική έχει σκοπό την δημιουργία ελεύθερου και δίκαιου εμπορικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και τους επιχειρηματίες σε στόχο την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων και την παροχή, απρόσκοπτα, όλων των αγαθών σε όλους τους πολίτες της. Το δίκαιο εμπόριο θα οδηγήσει στην ανάπτυξη των οικονομιών και στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην καλύτερευση της ζωής των πολιτών των κρατών μελών της.

Η εμπορική νομοθεσία της Ένωσης περιλαμβάνει ένα ευρύ κανονιστικό πλαίσιο στους τομείς των άμεσων ξένων επενδύσεων, του antidumping και των μέτρων εμπορικής άμυνας. Στον

τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλει να ελέγχει τις επενδύσεις από τρίτες χώρες με στόχο την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

(consilium.europa.eu)

Η νομοθεσία για το antidumping τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 2017 και περιλαμβάνει μέτρα για την προστασία από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Οι κανόνες antidumping θα εφαρμόζονται όταν παρατηρούνται να είναι πολύ χαμηλές οι τιμές των εισαγόμενων προϊόντων και φαίνεται πως κάτι τέτοιο είναι προϊόν κρατικής παρέμβασης.

(consilium.europa.eu)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει μια πληθώρα μέτρων εμπορικής άμυνας, τους οποίους εξέλιξε και έθεσε σε νέο πλαίσιο από τον Ιούνιο του 2018. Τα μέτρα έχουν στόχο την παροχή υγιούς και ασφαλούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σχετίζονται με την προστασία καταναλωτών και παραγωγών από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Οι αλλαγές στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό των μέτρων εμπορικής άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματικός ο μηχανισμός προστασίας επιχειρήσεων και καταναλωτών από πρακτικές που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και διασαλεύουν το εμπορικό περιβάλλον.

Οι αλλαγές περιλαμβάνουν την τροποποίηση του κανόνα του χαμηλότερου δασμού επιτρέποντας στην Ένωση να επιβάλει υψηλότερους δασμούς όταν κρίνεται απαραίτητο και τη μείωση του χρόνου έρευνας για την επιβολή προσωρινών μέτρων από 9 μήνες που είναι τώρα σε 7 μήνες, καθιστώντας το σύστημα πιο διαφανές και εναρμονισμένο με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα που έχει θεσπίσει η ίδια η Ένωση. Επίσης, στις επιχειρήσεις θα παρέχεται ένα σύστημα προειδοποίησης στην περίπτωση που πρόκειται να επιβληθούν προσωρινοί δασμοί. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με ειδική υπηρεσία ώστε να συμμετέχουν σε διαδικασίες εμπορικής άμυνας. (europedirect.eliamer.eu)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει πάνω από το 20% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, με το ποσό να ανέρχεται στα 14,8 τρις ευρώ, καθιστώντας την τη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Στηρίζει το ελεύθερο εμπόριο, καταβάλλοντας προσπάθειες για την ένταξη όλων των χωρών στο σύστημα της παγκόσμιας οικονομίας, κάτι

που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την κατάργηση των κάθε λογής περιορισμών στο εμπόριο. Για το λόγο αυτό δημιούργησε την εμπορική στρατηγική «Εμπόριο για όλους».
(europa1.europa.eu)

Η Ένωση διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ δέχεται εισαγωγές από 100 και πλέον χώρες. (europa.eu) Οι κανόνες του παγκόσμιου εμπορίου είναι ακριβώς οι κανόνες που έχει θεσπίσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και η Ένωση έχει ως στόχο μέσα από αυτούς τους κανόνες να συμβάλει στην ανάπτυξη, στην ενίσχυση της απασχόλησης και στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για καταναλωτές και επιχειρήσεις.

5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πρόσφατη διαμάχη Ευρωπαϊκή Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής έχει προκύψει από τις τάσεις προστατευτισμού που εμφανίζει η δεύτερη, τάσεις που σχετίζονται με την προσπάθεια για βελτίωση των οικονομικών μεγεθών της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε στα μέτρα των Ηνωμένων Πολιτειών και κατέστησε σαφές πως μια εμπορική διαμάχη των σημαντικότερων οικονομιών του πλανήτη θα έχει αρνητικό αντίκτυπο σε όλο τον κόσμο.

Έτσι, τα δύο μέρη άφησαν στην άκρη την επιβολή μέτρων και αντιμέτρων και προσπάθησαν για την αποκατάσταση των εμπορικών τους σχέσεων. Η πρόσφατη διαμάχη τους βρίσκεται σε ύφεση αυτή την περίοδο μετά και τις συνομιλίες των δυο πλευρών το καλοκαίρι του 2018, δείγμα της κατανόησης και των δυο πλευρών πως μια ενδεχόμενη κλιμάκωση της διαμάχης κατά πρώτον, θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στις οικονομίες των δύο μερών. Κατά δεύτερον, λόγω της σημαντικότητας της οικονομικής ισχύος και του εμπορικού μεγέθους των δύο πλευρών, η πιθανή κλιμάκωση της κρίσης θα δημιουργούσε δυσμενείς επιπτώσεις στις οικονομίες άλλων χωρών του πλανήτη.

Παρά το γεγονός ότι τα δύο μέρη κατανοούν τις αρνητικές συνέπειες της εμπορικής διένεξης, παρουσιάστηκαν προβλήματα σε παραμέτρους της ήδη υπάρχουσας διαμάχης. Από το φθινόπωρο του 2018, δημιουργήθηκαν νέες προστριβές κάτι που οδήγησε τους δύο εταίρους

σε νέες αποφάσεις επιβολής προστατευτικών μέτρων, οι οποίες συνεχίστηκαν και το Φεβρουάριο του 2019.

Η Κοινή Εμπορική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τις ρίζες στην θεσμοθέτηση του κοινού δασμολογίου από τη δεκαετία του 1960 και την λειτουργία της τελωνιακής ένωσης στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Προσηλωμένη στο στόχο της για ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ηπείρου μέσα από τη συνεργασία των κρατών, η Ένωση από την αρχή της λειτουργίας στήριξε τον τομέα του εμπορίου. Το ελεύθερο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών που υφίσταται ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ένωσης έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη των οικονομιών όλων των κρατών μελών της.

Οι κανόνες της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πλήρως εναρμονισμένοι με τις επιταγές του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, εξασφαλίζουν το απαραίτητο περιβάλλον για τη διεξαγωγή ελεύθερου εμπορίου. Ακόμα, οι κανόνες δίνουν και τις αναγκαίες απαντήσεις στην περίπτωση που κάποιο άλλο κράτος ενεργήσει με τρόπο που καταστρατηγούνται οι αρχές του ελεύθερου εμπορίου όπως αυτές έχουν αποφασιστεί σε παγκόσμιο επίπεδο στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. europarl.europa.eu:
<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/160/%CE%B7-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82>
2. europa.eu : https://europa.eu/european-union/topics/trade_el
3. europedirect.eliamep.eu : <http://europedirect.eliamep.gr/emporiki-amyna-tis-ee-ischyroteroi-kai-apotelesmatikoteroi-kanones-tithentai-se-ischy/>
4. consilium.europa.eu : <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/trade-policy/eu-trade-legislation/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΑΧΕΣ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν και θα περιγραφούν μελέτες περιπτώσεων εμπορικών διενέξεων και πολέμων, όπου μπορεί να διαφανεί πως αρχίζουν και πως τελειώνουν οι εμπορικές διαμάχες και τι συνέπειες αφήνουν στα εμπλεκόμενα μέρη. Θα συμπεριληφθούν τόσο εμπορικές διενέξεις οι οποίες έληξαν με την παρέμβαση του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, όσο και διενέξεις οι οποίες λύθηκαν με συμφωνία των δύο πλευρών.

6.2 ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Ένας σημαντικός εμπορικός πόλεμος ως προς τη διάρκεια και τα μέρη που ενεπλάκησαν σε αυτόν, είναι ο πόλεμος της μπανάνας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Το 1993 η Ένωση αποφάσισε να επιβάλει υψηλούς δασμούς στη μπανάνα που εισάγονταν από χώρα της Λατινικής Αμερικής, για να προστατεύσει τους παραγωγούς σε πρώην ευρωπαϊκές αποικίες. Ρόλο διαιτητή στη διένεξη είχε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

Πιο συγκεκριμένα, ο πόλεμος της μπανάνας ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 όταν οι Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να επιβάλει υψηλούς δασμούς στις εισαγωγές του φρούτου από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, προστατεύοντας έτσι και ευνοώντας τις πρώην αποικίες των ευρωπαϊκών κρατών στον Ειρηνικό και την Καραϊβική Θάλασσα που επίσης ήταν παραγωγοί μπανάνας. Οι χώρες της Λατινικής Αμερικής αντέδρασαν και κατέφυγαν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για την επίλυση της διαφοράς.

Οι συζητήσεις διήρκησαν όλα αυτά τα χρόνια εξαιτίας των περιπλοκών ζητημάτων που ενέκυπταν στην πορεία, όπως η σχέση των αποικιών με τα μητροπολιτικά ευρωπαϊκά κράτη

και η ενασχόληση με το θέμα ακόμα και χωρών που δεν είναι παραγωγοί μπανάνας όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Πιο συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 1992 η Γουατεμάλα, η Κόστα Ρίκα, η Βενεζουέλα, η Κολομβία και η Νικαράγουα προσέφυγαν στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου με σκοπό να διευθετήσουν τη διαφορά με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα αφορούσα το θέμα των εισαγωγών μπανάνας. Οι συνομιλίες δεν είχαν αποτέλεσμα και οι χώρες ζήτησαν το Φεβρουάριο του 1993 τη σύσταση ενός panel. Το panel εξέδωσε την έκθεσή του τον Ιούνιο του 1993. (wto.org/93banana)

Τον Ιανουάριο του 1993 η Γουατεμάλα, η Κόστα Ρίκα, η Βενεζουέλα, η Κολομβία και η Νικαράγουα προσέφυγαν ξανά στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Οι συνομιλίες δεν είχαν αποτέλεσμα και οι χώρες ζήτησαν τον Απρίλιο του 1993 τη σύσταση ενός panel. Το panel συστάθηκε τον Ιούνιο του 1993 και το Φεβρουάριο του 1994 εξέδωσε την έκθεσή του. (wto.org/94banana)

Τόσο η πρώτη έκθεση του 1993 όσο και η δεύτερη έκθεση του 1994 δεν υιοθετήθηκαν από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου με την διαφωνία να συνεχίζεται.

Απόρροια όλων αυτών είναι η προσφυγή των κρατών Γουατεμάλα, Ονδούρα, Μεξικό και Ηνωμένες Πολιτείες το Σεπτέμβριο του 1995 στον νεοσυσταθέντα Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου σε μια προσπάθεια να βρεθεί λύση σε ένα χρονίζον πρόβλημα, το οποίο επηρεάζει τις οικονομίες πολλών χωρών του κόσμου.

Οι νέες συνομιλίες αποτελούν συνέχεια της προσφυγής των κρατών το Σεπτέμβριο του 1995. Μετά την ένταξη του Ισημερινού στον Οργανισμό, τα κράτη κατήγγειλαν ξανά την Ευρωπαϊκή Ένωση για την υπόθεση της μπανάνας. Πράγματι, ο Ισημερινός, η Γουατεμάλα, η Ονδούρα, το Μεξικό και οι Ηνωμένες Πολιτείες προσέφυγαν στον Οργανισμό το Φεβρουάριο του 1996 κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως τρίτο μέρος της υπόθεσης εμφανίστηκε πληθώρα χωρών, όπως Βραζιλία, Βολιβία, Βενεζουέλα, Σουρινάμ, Μπελίζ, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Γρενάδα, Δομινικανή Δημοκρατία, Αγία Λουκία, Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες, Δομινίκα, Τζαμάικα, Παναμάς, Νικαράγουα, Ακτή Ελεφαντοστού, Καμερούν, Γκάνα, Σενεγάλη, Μαδαγασκάρη, Μαυρίκιος, Ινδία, Φιλιππίνες Ιαπωνία και Καναδάς. (wto.org/ds27_e)

Τα πέντε κράτη ζήτησαν τον Απρίλιο του 1996 τη σύσταση ενός panel, το οποίο τελικά συστήθηκε το Μάιο του 1996 μετά και το δεύτερο αίτημα των χωρών. Τον Ιούνιο του 1996 το panel συγκροτήθηκε σε σώμα και αφού μελέτησε την υπόθεση και εξέτασε όλα τα δεδομένα, διαπίστωσε παράβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γνωστοποίησε την έκθεσή του στα δύο εμπλεκόμενα μέρη το Μάιο του 1997. Τον Ιούνιο του 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να προσφύγει στο Εφετείο του μηχανισμού. Τα εμπλεκόμενα μέρη έλαβαν γνώση της έκθεσης του Εφετείου στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1997. Στα τέλη του ίδιου μήνα το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών υιοθέτησε τις αναφορές τόσο του panel όσο και του Εφετείου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενσωμάτωσε στη νομοθεσία της τις συστάσεις των οργάνων του μηχανισμού. (wto.org/ds27_e)

Παρόλα αυτά, ο Ισημερινός έγειρε κάποιες απαιτήσεις, οι οποίες συζητήθηκαν το Νοέμβριο του 1998 με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στο τραπέζι των συνομιλιών παρευρέθη και το Μεξικό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στην απαίτηση σύστασης νέου panel με τον Ισημερινό να ανταπαντά θέτοντας ζήτημα επανασύστασης του panel που μελέτησε αρχικά την υπόθεση. Το Σώμα λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα αποφάσισε τον Ιανουάριο του 1999, τη σύγκληση του υπάρχοντος panel με σκοπό να μελετήσει τα ζητήματα. Εν τέλει συστάθηκαν δύο panel τα οποία δημοσιοποίησαν τις εκθέσεις τους τον Απρίλιο του 1999. Το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών υιοθέτησε μόνο την αναφορά του panel του Ισημερινού και οι συζητήσεις των δύο πλευρών συνεχίστηκαν. Παράλληλα, το ίδιο χρονικό διάστημα διεξήχθη και η διαδικασία της διαιτησίας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (wto.org/ds27_e)

Ως αποτέλεσμα των ως άνω διαδικασιών, στις αρχές Απριλίου του 2001 η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψε μαζί με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής συμφωνία για το καθεστώς εισαγωγής, πώλησης και διανομής της μπανάνας, ενώ αντίστοιχη συμφωνία συνομολογήθηκε και μεταξύ Ισημερινού και Ευρωπαϊκής Ένωσης στο τέλος του ίδιου μήνα. (wto.org/ds27_e)

Η συμφωνία που προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση των δασμών μέχρι το 2006 και την εξομάλυνση της κατάστασης και τον τερματισμό της διένεξης. Το 2006 η συμφωνία έληξε χωρίς απτά αποτελέσματα και έτσι ο Ισημερινός έκανε καταγγελία στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου με τη διαμάχη να συνεχίζεται.

Οι συνομιλίες ξεκίνησαν εν νέου τον Νοέμβριο του 2005 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών Ονδούρα, Νικαράγουα και Παναμά και το Νοέμβριο του επόμενου έτους με τον Ισημερινό. Το Φεβρουάριο του 2007 ο Ισημερινός ζήτησε τη σύσταση ενός panel συμμόρφωσης, η έκθεση του οποίου γνωστοποιήθηκε στα μέρη τον Απρίλιο του 2008. Παράλληλα, τον Ιούνιο του 2007 οι Ηνωμένες Πολιτείες ζήτησαν τη σύσταση ενός panel συμμόρφωσης, η έκθεση του οποίου γνωστοποιήθηκε στα μέρη το Μάιο του 2008. Το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών αποφάσισε να δώσει παράταση χρόνου για προσπάθεια αμοιβαίας αποδεκτής λύσης τόσο μεταξύ Ισημερινού και Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Ένωσης. (wto.org/ds27_e)

Τον Αύγουστο του 2008 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να προσφύγει στο Εφετείο και το ίδιο έπραξε και ο Ισημερινός το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Το Νοέμβριο του 2008 το Εφετείο κοινοποίησε την έκθεσή στα εμπλεκόμενα μέρη. Το Δεκέμβριο του 2008 το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών του Οργανισμού υιοθέτησε την έκθεση του Εφετείου και του panel τόσο για το κομμάτι της υπόθεσης που αφορούσε τον Ισημερινό όσο και αυτό που αφορούσε τις Ηνωμένες Πολιτείες. (wto.org/ds27_e)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2009 πληροφόρησε το Όργανο ότι θα ακολουθήσει τους κανόνες και θα υιοθετήσει τις συστάσεις. Το Δεκέμβριο του 2009 το Όργανο Διευθέτησης ενημερώθηκε για την επίτευξη ιστορικής συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Λατινοαμερικάνικων χωρών παραγωγής μπανάνας συμφωνία που ονομάστηκε «Geneva Agreement on Trade in Bananas». Μαζί υπεγράφη και μια συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες. (wto.org/ds27_e)

Το Νοέμβριο του 2012 τα εμπλεκόμενα μέρη ενημέρωσαν το Όργανο για την επίτευξη αμοιβαίας αποδεκτής λύσης. Ο πόλεμος της μπανάνας τελείωσε το 2012 με τη συμφωνία που υπέγραψαν οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και η Ευρωπαϊκή Ένωση, συμφωνία με την οποία θα μειώνονταν οι δασμοί βαθμιαία και σε βάθος χρόνου για τις εισαγωγές μπανάνας από αυτές τις χώρες.

Το 2001 έλαβε χώρα η διαμάχη της Πολωνίας με τη Σλοβακία για τις εισαγωγές της ζάχαρης. Πιο συγκεκριμένα, τον Ιούλιο του 2001 η Πολωνία ζήτησε τη βοήθεια του Οργανισμού καθώς θεώρησε πως η Σλοβακία επιβάλλει ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές της ζάχαρης από την Πολωνία. Τον Ιανουάριο του 2002 οι δύο χώρες ενημέρωσαν το Όργανο Διευθέτησης

Διαφορών του Οργανισμού πως έχουν έρθει σε αμοιβαία συνεννόηση και συμφωνία. Η Σλοβακία από τη μία, συμφώνησε να αυξήσει προοδευτικά την ποσότητα των εισαγωγών ζάχαρης από την Πολωνία μεταξύ των ετών 2002 και 2004, ενώ η Πολωνία από την άλλη, συμφώνησε να αποσύρει τους ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές βουτύρου και μαργαρίνης. (wto.org/ds235_e)

Το Φεβρουάριο του 2012 το Βιετνάμ απευθύνθηκε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου σχετικά με τα μέτρα antidumping που εφάρμοζαν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής στις εισαγωγές κατεψυγμένης γαρίδας από το Βιετνάμ. Η συγκεκριμένη υπόθεση και διαμάχη μεταξύ των δύο αυτών πλευρών έχει εισαχθεί ξανά προς επίλυση στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών του Οργανισμού, ύστερα πάλι από καταγγελία του Βιετνάμ το 2010 και ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια αυτής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Εκουαδόρ, η Κίνα, η Νορβηγία, η Ταϊλάνδη και η Ιαπωνία συμμετείχαν ως τρίτο μέρος στη υπόθεση. (wto.org/ds429_e)

Το 2013 συγκροτήθηκε panel αποτελούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Κίνα, την Ιαπωνία, τη Νορβηγία και την Ταϊλάνδη και στην έκθεση του το Νοέμβριο του 2014 κάλεσε τις Ηνωμένες Πολιτείες να συμμορφωθούν με την υπάρχουσα νομοθεσία του Οργανισμού. Επίσης, αναφέρθηκε πως και το Βιετνάμ έχει καταφύγει στην υιοθέτηση μέτρων αντίθετων με τη νομοθεσία του Οργανισμού και δεν έχει ενσωματώσει στην εγχώρια νομοθεσία του ρυθμίσεις εμπορικών ζητημάτων. Τον Ιανουάριο του 2015 το Βιετνάμ άσκησε έφεση κατά της έκθεσης του panel, η οποία όμως απορρίφθηκε. Τον Απρίλιο του 2015 το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών του Οργανισμού υιοθέτησε τις εκθέσεις του panel και του Εφετείου. (wto.org/ds429_e)

Το Μάιο του 2015, οι Ηνωμένες Πολιτείες ενημέρωσαν το Όργανο για το ότι προτίθενται να εφαρμόσουν τις συστάσεις και τους κανόνες, ζητώντας παράλληλα μια περίοδο ευλόγου χρονικού διαστήματος για αυτό. Το Σεπτέμβριο του 2015 το Βιετνάμ δήλωσε πως το εύλογο χρονικό διάστημα καθορίζεται μέσα από την διαιτησία όπως αυτή έχει αποφασιστεί από τους κανόνες που διέπουν το μηχανισμό επίλυσης διαφορών του Οργανισμού. Η διαδικασία της διαιτησίας ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2015 και το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, ο διαμεσολαβητής ανακοίνωσε πως το χρονικό διάστημα ορίζεται σε 15 μήνες από την υιοθέτηση των εκθέσεων του panel και του Εφετείου και περατώνεται τον Ιούλιο του 2016. Το Μάρτιο του 2016 τα δύο μέρη ενημέρωσαν το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών για την αμοιβαία συμφωνία τους να παρατείνουν την περίοδο μέχρι τον Αύγουστο του 2016. Τον

Ιούλιο του 2016 οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Βιετνάμ ανακοίνωσαν στο Όργανο πως έχουν φτάσει στην επίτευξη μιας αμοιβαίας αποδεκτής λύσης της διαφοράς τους. (wto.org/ds429_e)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως ενιαία οικονομική οντότητα και λόγω της εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής έχει καταφύγει πολλές φορές στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, για να καταγγείλει εμπορικές παραβάσεις άλλων χωρών που εμποδίζουν το ελεύθερο εμπόριο και θίγουν τα συμφέροντα της αλλά και των κρατών μελών της. Μια από αυτές τις διαμάχες που θα αναλυθεί είναι η διαμάχη της με τη Ρωσία για τα αγροτικά και βιομηχανικά προϊόντα.

Πιο συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2014 η Ευρωπαϊκή Ένωση προσέφυγε στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών του Οργανισμού καθώς η Ρωσία επέβαλε δασμούς σε κάποια ευρωπαϊκά προϊόντα του αγροτικού και του βιομηχανικού τομέα. Τρίτο μέρος της υπόθεσης, ως έχον συμφέρον, ήταν διάφορες χώρες όπως η Αυστραλία, η Βραζιλία, ο Καναδάς, η Χιλή, η Κίνα, η Κολομβία, η Ινδία, η Ιαπωνία, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Σιγκαπούρη, η Νορβηγία, η Μολδαβία, η Κορέα και η Ουκρανία. (wto.org/ds485_e)

Το Φεβρουάριο του 2015 η Ευρωπαϊκή Ένωση ζήτησε τη δημιουργία ενός panel, για την ενδεδειγμένη εξέταση της υπόθεσης με το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών να προχωρά στη σύστασή του το Μάρτιο του 2015. Η σύνθεση των μελών του panel έγινε το Ιούνιο του 2015 από τον Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού, ύστερα από αίτημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Δεκέμβριο του 2015, ο Πρόεδρος του panel ενημέρωσε το Όργανο πως το panel προτίθεται να δώσει την τελική του έκθεση προς τα εμπλεκόμενα μέρη της υπόθεσης μέχρι τα μέσα Απριλίου του 2016. Τον Αύγουστο του 2016 τα μέρη της υπόθεσης είχαν λάβει πλήρη γνώση της έκθεσης του panel, και η οποία υιοθετήθηκε το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους από το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών. Το Νοέμβριο του 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ρωσία συμφώνησαν στον ορισμό 7 μηνών και 15 ημερών ως περίοδο ευλόγου χρονικού διαστήματος, απαιτούμενου για την εφαρμογή των συμφωνηθέντων κανόνων και συστάσεων. (wto.org/ds485_e)

Τελικώς, τον Ιούνιο του 2017 η Ρωσία ενημέρωσε το Όργανο για τη συμμόρφωσή της με τις συστάσεις και τους κανόνες που έχουν αποφασιστεί στον μηχανισμό επίλυσης διαφορών του Οργανισμού, μετά και τις αποφάσεις που ελήφθησαν από την Ευρασιατική Οικονομική Κοινότητα. (wto.org/ds485_e)

Μια υπόθεση με ελληνικό ενδιαφέρον στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών ήταν η υπόθεση της πνευματικής ιδιοκτησίας ταινιών και τηλεοπτικών προγραμμάτων που προβάλλονται στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 1998, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής υπέβαλαν αίτημα στον Οργανισμό σχετικά με την απουσία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα. Στην καταγγελία τους, η οποία στρέφονταν κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστήριζαν πως στην Ελλάδα ένας σημαντικός αριθμός τηλεοπτικών σταθμών προβάλλει, τακτικά, ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα χωρίς την άδεια των δημιουργών. Επίσης, οι Ηνωμένες Πολιτείες τόνιζαν και την έλλειψη υιοθέτησης αποτελεσματικών μέτρων που θα αντιμετώπιζαν την παράβαση για την πνευματική ιδιοκτησία στην Ελλάδα. Η υπόθεση διευθετήθηκε το Μάρτιο του 2001 όταν τα δύο μέρη συμφώνησαν σε μια αμοιβαία αποδεκτή λύση. (wto.org/ds124_e)

Μια πολύ σημαντική παγκόσμια εμπορική διαμάχη συντελείται αυτό τον καιρό μεταξύ της Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Την Άνοιξη του 2018 ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής επέβαλε δασμούς 25% στις εισαγωγές χάλυβα και 10% στις εισαγωγές αλουμινίου. Η Κίνα απάντησε επιβάλλοντας δασμούς σε εισαγωγές χοιρινού κρέατος, φρούτων και κρασιού από τις Ηνωμένες Πολιτείες αξίας 3 δις \$.

Τις επόμενες μέρες οι Ηνωμένες Πολιτείες δημοσιοποίησαν λίστα κινεζικών προϊόντων στα οποία επιβάλλουν δασμούς, με την Κίνα να δημοσιοποιεί και εκείνη λίστα αμερικανικών προϊόντων στα οποία προτίθεται να επιβάλλει πρόσθετους δασμούς 25% σε εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων με εμπορική αξία 50 δις \$. Τον Ιούλιο του 2018 οι δύο χώρες, κλιμακώνοντας την εμπορική τους διένεξη, επέβαλλαν δασμούς σε εισαγωγές προϊόντων της κάθε μιας συνολικού ποσού 34 δις \$.

Το Φθινόπωρο του 2018 ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών προειδοποίησε πως είναι διατεθειμένος να επιβάλει νέους πρόσθετους δασμούς στις εισαγωγές κινεζικών προϊόντων αν δεν υπάρξει συμφωνία με την Κίνα. Η Κίνα από την άλλη είναι πρόθυμη να συνεργαστεί και να συζητήσει όλες τις παραμέτρους με στόχο να βρεθεί μια κοινή λύση για τα εμπορικά θέματα, λύση όμως που θα είναι κοινά αποδεκτή και ωφέλιμη και για τις δύο χώρες.

Το Δεκέμβριο του 2018 οι δύο χώρες συμφώνησαν σε μια τρίμηνη εκκεχειρία μη επιβολής περαιτέρω δασμών και άλλων προστατευτικών μέτρων, με τον όρο να προσπαθήσουν σε αυτό το διάστημα μέσα από το διάλογο να λύσουν τις εμπορικές τους διαφορές. Έτσι, τις

επόμενες μέρες η Κίνα προχώρησε σε αγορά αμερικάνικης σόγιας, με την κινεζική κυβέρνηση να προτρέπει την κρατική εμπορική εταιρεία πετρελαίου να αγοράσει πετρέλαιο από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

6.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τις μελέτες περιπτώσεων εμπορικών διενέξεων που αναλύθηκαν διαφαίνεται πως τα κράτη θέλουν να τηρούν τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Γι αυτό και όταν υπάρχει συμπεριφορά μη συμβατή με τους κανόνες τα κράτη ζητούν την επέμβαση του Οργανισμού για τη λύση της διαφοράς. Επίσης, υπάρχουν και οι περιπτώσεις που τα κράτη επιθυμούν και φτάνουν στην αμοιβαία αποδεκτή λύση χωρίς την άμεση παρέμβαση του Οργανισμού. Τα κράτη διαβλέπουν ποιο είναι το συμφέρον για την ανάπτυξη τους και επιλέγουν είτε τη λύση μέσω του Οργανισμού, είτε τις απευθείας διμερείς συνομιλίες.

Το παράδειγμα της πρόσφατης διαμάχης Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και Κίνας δείχνει πως και μεγάλες εμπορικές δυνάμεις δεν διστάζουν να αναμετρηθούν στο εμπορικό και κατ'επέκταση οικονομικό πεδίο. Όμως κατανοούν ότι η κλιμάκωση της διένεξης με την υιοθέτηση μέτρων και αντιμέτρων από την κάθε πλευρά κάθε άλλο παρά βοηθά στην ανάπτυξη των χωρών. Ως αποτέλεσμα αυτού και για τη μείωση των συνεπειών, έρχεται η συμφωνία του Δεκεμβρίου του 2018 για τρίμηνη εκεχειρία, έτσι ώστε οι δύο χώρες να εξετάσουν την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και να βρουν τη λύση που θα οδηγήσει στον τερματισμό της κρίσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. wto.org/ds235_e :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds235_e.htm
2. wto.org/ds429_e :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds429_e.htm
3. wto.org/ds485_e :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds485_e.htm
4. wto.org/ds124_e :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds124_e.htm
5. wto.org/ds27_e :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds27_e.htm
6. wto.org/94banana :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/gatt_e/94banana.pdf
7. wto.org/93banana :
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/gatt_e/93banana.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για την δημιουργία εμπορικών πολέμων ως συνέπεια της μη επίλυσης εμπορικών διαφορών, ειδικά και μετά την απόφαση των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής να επιβάλουν δασμούς σε πολλά εισαγόμενα προϊόντα από διάφορες χώρες.

Οι εμπορικές διαμάχες πλήττουν την ανάπτυξη των χωρών που εμπλέκονται σε αυτές αλλά και τις οικονομίες των χωρών που δεν εμπλέκονται εξαιτίας της διασύνδεσης των οικονομιών τη σημερινή εποχή στον τομέα του εμπορίου. Η επιβολή δασμών και άλλων μέτρων προστατευτισμού έχει αντίκτυπο στις τιμές των εισαγόμενων αλλά και των τοπικών προϊόντων μιας χώρας, καθιστώντας πολλές φορές ασύμφορη την αγορά τους από τους καταναλωτές.

Επίσης, η επιβολή δασμών και άλλων εμπορικών εμποδίων έχει αντίκτυπο στην επιχειρηματική δραστηριότητα τόσο στις εμπλεκόμενες χώρες όσο και στις υπόλοιπες χώρες του κόσμου. Η ύπαρξη εμποδίων στην επιχειρηματική δραστηριότητα δεν αφήνει περιθώριο για αύξηση επενδύσεων, παραγωγής και κατανάλωσης, καθυστερώντας την ανάπτυξη και σταματώντας τη διάχυση των πολλαπλών ωφελειών για τη χώρα και τους κατοίκους.

Ακόμα, οι εμπορικές διαμάχες πλήττουν την παγκόσμια ανάπτυξη και επιβραδύνουν το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης τόσο των κρατών που λαμβάνουν μέρος στη διαμάχη όσο και των υπολοίπων κρατών που μπορεί να έχουν αντίκτυπο από τη διαμάχη αυτή. Κατά συνέπεια, η παγκόσμια ανάπτυξη θα επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό με δεδομένο τη μείωση των ρυθμών ανάπτυξης που θα παρατηρηθεί στις τοπικές οικονομίες των χωρών.

Οι εμπορικές διαμάχες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη των κοινωνιών και την παγκόσμια ανάπτυξη. Η διαφορά που ανακύπτει είναι ως επί το πλείστον αποτέλεσμα της προσπάθειας των κρατών να αυξήσουν τα μεγέθη στο εμπορικό τους ισοζύγιο κάτι που θα τους επιτρέψει να ασκήσουν δικαιότερη κοινωνική, φορολογική και δημοσιονομική πολιτική.

Η επιβολή προστατευτικών μέτρων στο εμπόριο δεν μπορεί να θεωρείται η ενδεδειγμένη λύση, καθώς δημιουργεί μια σειρά αντιδράσεων στην παραγωγική διαδικασία και στην πρόσβαση των καταναλωτών σε αγαθά και υπηρεσίες. Η άνοδος του προστατευτισμού η

οποία παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια, επηρεάζει το πολυμερές εμπορικό σύστημα και τις αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται. Ορισμένα κράτη θεωρούν πως εγείροντας εμπορικά εμπόδια στις σχέσεις τους με τα άλλα κράτη θα επιτύχουν την άνοδο των οικονομικών τους μεγεθών. Οι θετικές συνέπειες όμως είναι μηδαμινές, αν εμφανιστούν, σε σχέση με τις αρνητικές που επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις οικονομίες των χωρών.

Στην πραγματικότητα ένας εμπορικός πόλεμος δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένας πόλεμος με εμπορικά και όχι στρατιωτικά μέσα, ως αποτέλεσμα της προσπάθειας των κρατών για επιβολή ισχύος στο διεθνές σύστημα και κατ'επέκταση στο διεθνές εμπορικό σύστημα. Τα κράτη διαγκωνίζονται για την κατανομή της παγκόσμιας ισχύος στο διεθνές σύστημα και επιδιώκουν τα αντίστοιχα οφέλη που θα τους αποφέρει ο κλασικός τύπος πολέμου με στρατιωτικά μέσα. Μόνο που αντί για νέα εδάφη, ο εμπορικός πόλεμος θεωρούν πως θα αποφέρει νέα κέρδη, μείωση του ελλείμματος και αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.

Είναι όμως σημαντικό να λεχθεί πως ο εμπορικός πόλεμος έχει συνέπειες οι οποίες δεν είναι εύκολα ορατές όπως στην περίπτωση του πολέμου κλασσικού τύπου. Οι επιδράσεις στην παραγωγή και την κατανάλωση είναι αμελητέες μπροστά στην πιθανή μετεγκατάσταση επιχειρήσεων, κάτι που θα οδηγήσει σε αύξηση της ανεργίας και στην υποβάθμιση της ζωής των πολιτών. Επίσης, η αρνητική επίδραση στον χρηματοοικονομικό τομέα δεν θα πρέπει να αγνοηθεί εξαιτίας της σημαντικότητας του τομέα στο εγχώριο και παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.

Αν στην περίπτωση του πολέμου κλασσικού τύπου, η αιτία για πόλεμο είναι η εισβολή σε ξένο κράτος, στην περίπτωση του εμπορικού πολέμου, η αιτία αναζητείται στην προστασία της εγχώριας παραγωγής από τα ξένα προϊόντα μέσα από την επιβολή συνεχών αντιμέτρων. Η ιστορία όμως έχει δείξει πως τόσο στην περίπτωση του πολέμου κλασσικού τύπου όσο και στην περίπτωση του εμπορικού πολέμου, ο πρώτος χαμένος είναι εκείνος που ξεκινά έναν πόλεμο προσπαθώντας, μέσω του πολέμου, να αναμορφώσει και να αναδιατάξει την παγκόσμια τάξη.

Οι συνέπειες ενός εμπορικού πολέμου είναι άμεσες και πολύπλευρες εξαιτίας της συνδεδειμότητας όλων των οικονομιών μεταξύ τους σε παγκόσμιο επίπεδο, κάτι που οφείλουν να γνωρίζουν τα κράτη όταν αποφασίζουν να ξεκινήσουν μια εμπορική διαμάχη. Οι

περισσότερες διαμάχες καταλήγουν σε πόλεμο λόγω της προσπάθειας που κράτους που θίγεται να απαντήσει επιβάλλοντας αντίστοιχα μέτρα εμπορικής άμυνας.

Οι εμπορικές διαμάχες είναι κομμάτι της προσπάθειας των κρατών για επιβολή ισχύος με άλλα μέσα και όχι με στρατιωτικό τρόπο. Ο διαγωνισμός των κρατών για κατάκτηση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μεριδίου ισχύος στο παγκόσμιο σύστημα, έχει οδηγήσει στη δημιουργία διενέξεων σε όποιο πεδίο της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής κρίνεται πως θα επιτευχθεί ευκολότερα ο στόχος.

Θα μπορούσε να λεχθεί πως οι εμπορικές διαμάχες αντικατοπτρίζουν την θέληση των κρατών για οικονομική και πολιτική δύναμη, στοιχεία που θεωρούν τα κράτη, πως τα οδηγήσουν σε ανάπτυξη τόσο στο εσωτερικό μέσω της μεγέθυνσης των οικονομικών τους μεγεθών, όσο και στο εξωτερικό της μέσω της ισχυροποίησης της θέσης τους στο διεθνές σύστημα. Είναι σημαντικό όμως, τα κράτη να λαμβάνουν υπόψη τους όλους τους προσδιοριστικούς παράγοντες που θεωρούν απαραίτητους για την ανάπτυξη τους, καθώς οι διεθνείς διαμάχες είναι απρόβλεπτες και πόσο μάλλον οι εμπορικές διαμάχες.

Τα κράτη που εμπλέκονται σε μια εμπορική διαμάχη είναι απαραίτητο να γνωρίζουν πως μέσα στο διεθνές εμπορικό σύστημα συνυπάρχουν και με άλλους διεθνείς δρώντες, όπως είναι τα άλλα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί. Οι υπόλοιποι διεθνείς δρώντες είναι σίγουρο πως θα αντιδράσουν όταν διασαλεύεται η διεθνής εμπορική τάξη με σκοπό να διαφυλάξουν τα κρατικά αλλά και οικονομικά τους συμφέροντα.

Κατά συνέπεια, τα κράτη οφείλουν να σταθμίζουν όλους τους παράγοντες πριν ξεκινήσουν και εμπλακούν σε διεθνείς εμπορικές διαμάχες. Είναι σημαντικό να μην προβαίνουν σε κινήσεις που επισείουν την έναρξη μιας εμπορικής διαμάχης και το κυριότερο να μην επικροτούν την συνέχεια της. Η ιστορία έχει δείξει πως οι εμπορικές συγκρούσεις δεν έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία των χωρών που εμπλέκονται.

Η επίλυση των εμπορικών διαφορών τόσο στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου όσο και στο πλαίσιο των διμερών σχέσεων των χωρών στις οποίες έχει προκύψει η διαφορά, είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη των κατοίκων των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο εξαιτίας δύο σημαντικών παραμέτρων.

Η πρώτη παράμετρος αφορά την ευημερία των καταναλωτών που επωφελούνται από την πληθώρα των αγαθών που διακινούνται ελεύθερα σε όλο τον κόσμο μέσα από το διεθνές εμπόριο. Κατ'αντιστοιχία, οι επιχειρήσεις που παράγουν και διοχετεύουν στην αγορά τα προϊόντα τους, επωφελούνται επίσης από την ύπαρξη των αναγκαίων συνθηκών για ελεύθερο παγκόσμιο εμπόριο. Συνεπώς, η ευρωστία των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην κάθε χώρα μπορεί να επιτευχθεί και μέσα από το διεθνές εμπόριο βοηθώντας τις επιχειρήσεις να εδραιώσουν τη θέση τους στο εγχώριο και διεθνές περιβάλλον.

Η δεύτερη παράμετρος αφορά τα ίδια τα κράτη και τη λειτουργία τους ως μονάδες που παγκόσμιου εμπορικού συστήματος. Η συνεργασία και η μη ύπαρξη διαφορών στον εμπορικό τομέα μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη των κρατών και στη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών στον χωρών τους. Αυτό θα επιτρέψει στα κράτη να παρέχουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στους κατοίκους τους αλλά και δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για εδραίωση της δικής τους οικονομικής κυριαρχίας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Ένα ελεύθερο παγκόσμιο εμπόριο θα αποτελέσει τη βάση για την υποστήριξη της διεθνούς ειρήνης και την ανάπτυξη των κοινωνιών.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου μάχεται για το δίκαιο και χωρίς περιορισμούς εμπόριο που θα οδηγήσει στην παγκόσμια ανάπτυξη των κοινωνιών. Γι' αυτό το λόγο προσπαθεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για την υποστήριξη των στόχων του. Πρόσφατο παράδειγμα είναι η Συμφωνία για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου (Trade Facilitation Agreement – TFA) η οποία αποφασίστηκε στην Υπουργική Διάσκεψη που διεξήχθη στο Μπαλί το Δεκέμβριο του 2013 στα πλαίσια της Αναπτυξιακής Ατζέντα της Ντόχα. Στόχος της Συμφωνίας είναι η απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών που σχετίζονται με το εμπόριο, τα τελωνεία, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, κάτι που θα οδηγήσει στη μείωση του κόστους και στην δημιουργία ενιαίου άξονα λειτουργίας όλων των υπηρεσιών που στηρίζουν την εμπορική δραστηριότητα.

Η Συμφωνία για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου (Trade Facilitation Agreement - TFA), η οποία τέθηκε σε ισχύ το Φεβρουάριο του 2017 μετά την επικύρωση της από το 2/3 των μελών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, βοηθά σημαντικά το πολυμερές εμπόριο και θεωρείται το επιστέγασμα στην προσπάθεια του Οργανισμού για δίκαιο και ελεύθερο παγκόσμιο εμπόριο.

Καλό θα είναι τα κράτη να μην φτάνουν σε εμπορική διένεξη και να καταφεύγουν σε επιβολή μέτρων και αντιμέτρων που μπορεί να κλιμακώσουν τη διαφορά και να οδηγήσουν σε εμπορικούς πολέμους. Είναι σημαντικό να συζητούν τη διαφορά που διαφαίνεται να προκύπτει και να βρίσκουν την κοινά αποδεκτή λύση. Ακόμα, όμως και αν φτάνουν στην εμπορική διένεξη, είναι απαραίτητο να προσπαθούν να εξομαλύνουν την κατάσταση όσο το δυνατόν πιο γρήγορα.

Εν κατακλείδι, η επίλυση εμπορικών διενέξεων μεταξύ κρατών θα πρέπει να είναι άμεση και αποτελεσματική, καθώς οποιαδήποτε διαμάχη μεταξύ κρατών διασαλεύει την παγκόσμια τάξη και εμποδίζει την πρόοδο των κοινωνιών. Έχοντας ως στόχο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, τα κράτη είναι ουσιώδους σημασίας να εργάζονται για την τήρηση των κανόνων που διέπουν το διεθνές εμπόριο. Η προσήλωση στις αρχές του πολυμερούς εμπορίου καθώς και η ενδυνάμωση του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος θα οδηγήσει στην πρόοδο και την ευημερία των κοινωνιών.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ως ο θεματοφύλακας των αρχών και των αξιών του πολυμερούς εμπορίου θα εξακολουθήσει να παραμένει δραστήριος όχι μόνο στον τομέα επίλυσης εμπορικών διαφορών αλλά και στο γενικότερο πλαίσιο ενεργειών που εξασφαλίζουν τις αναγκαίες συνθήκες για ελεύθερο εμπόριο. Τα κράτη από την πλευρά τους στις διμερείς συνομιλίες οφείλουν να φροντίζουν για την τήρηση των αρχών και των κανόνων που θέτει ο Οργανισμός.

Οι κυρίαρχοι δρώντες του εμπορικού συστήματος, κράτη και διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί είναι οι μόνοι υπεύθυνοι για τη διατήρηση και ανάπτυξη του πολυμερούς εμπορίου. Είναι ουσιώδους σημασίας να αποφασίζουν και να ενεργούν με γνώμονα το συμφέρον των κοινωνιών, συμφέρον που θα συμβάλει στην κοινωνική ανάπτυξη και θα οδηγήσει στην πρόοδο και την ευημερία των χωρών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. ΒΙΒΛΙΑ

1. Αγιακλόγλου Χ. - Πέκκα-Οικονόμου Β. (2014), Η Μικροοικονομική Προσέγγιση της Σύγχρονης Επιχείρησης, Α΄ έκδοση, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
2. Αρβανιτόπουλος Κ. – Ήφαιστος Π. (2007), Ευρωατλαντικές Σχέσεις, Δ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
3. Bull H. (2007), Η Άναρχη Κοινωνία, Μελέτη της τάξης στην παγκόσμια πολιτική, Γ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Macmillan Press, Αθήνα
4. Carr H. E. (2004), Η εικοσαετής κρίση 1919-1939, Εισαγωγή στη μελέτη των διεθνών σχέσεων, Γ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
5. Gilpin R. (2004), Πόλεμος και Αλλαγή στη Διεθνή Πολιτική, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
6. Κότιος Α. (2004), Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και Διεθνής Εμπορική Πολιτική στον 21^ο αιώνα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
7. Κουσκουβέλης Η. (2007), Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, Ε΄ Έκδοση, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα
8. Krugman R. P., Obstfeld M., Melitz J. M. (2016), Διεθνής Οικονομική, Θεωρία και Πολιτική, 4^η Βελτιωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
9. Μουτσάτσος Ι. Δ. (2007) Οι Εξωτερικές Εμπορικές Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο : Μαραβέγιας Ν. - Τσινισιζέλης Μ. (Επιμέλεια), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές, 50 Χρόνια, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Κότιος Α., Σαράτσης Γ. (2003), Νεότερες Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις της Διεθνούς Περιφερειακής Ολοκλήρωσης, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, 9(1):1-16

3. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/trade-policy/eu-trade-legislation/>
2. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180419-1>
3. https://europa.eu/european-union/topics/trade_el
4. http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_5.6.1.pdf
5. http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_5.2.2.pdf
6. <http://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20180308STO99328/emporikoi-polemoi-poia-einai-ta-ergaleia-amunas-tis-ee>
7. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/160/%CE%B7-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82>
8. http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/25/07/?all=1
9. <http://europedirect.eliamep.gr/emporiki-amyna-tis-ee-ischyroteroi-kai-apotelesmatikoterai-kanones-tithentai-se-ischy/>
10. <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/9a2c5c3e-0d03-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>

B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. ΒΙΒΛΙΑ

1. Mankiw N. G. (2014), Taylor P. M., Economics, 3rd Edition, Cengage Learning, United Kingdom
2. Trebilcock J. M., Howse R. and Eliason A. (2013), The Regulation of International Trade, 4th Edition, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York

2. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. <https://unctad.org/en/Pages/DITC/TNCD/Dispute-Settlement-in-International-Trade.aspx>
2. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/wto_dg_stat_e.htm
3. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds235_e.htm
4. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/disp1_e.htm
5. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds429_e.htm
6. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_body_e.htm
7. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/appellate_body_e.htm
8. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/ursum_e.htm#Understanding
9. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm
10. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds485_e.htm
11. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds124_e.htm
12. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds27_e.htm
13. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/gatt_e/94banana.pdf
14. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/gatt_e/93banana.pdf